

Усім — про все

СВІТ

<http://svit11.wordpress.com>

**НАЙЦІКАВІША
ГАЗЕТА
ДЛЯ КОЖНОГО
З ВАС
Чернігівщина.
Україна. Світ**

-інфо

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ГАЗЕТА

Виходить з лютого 2012 року

№247 20 липня 2023 року

Ціна 8 ГРИВЕНЬ

Разом з планетою

Газета продовжує хроніку війни, що її друкує всі останні місяці.

6 липня

Зеленський у Болгарії підписав декларацію про членство України в НАТО. Україна та Болгарія уклали спільну декларацію, яка стала 22-м документом, в якому йдеться про підтримку країнами членства України в НАТО. Парламент Болгарії підтримав членство України в НАТО після війни і «формулу миру». Народні збори Болгарії, під час візиту Володимира Зеленського, проголосували за декларацію про підтримку членства України в Північноатлантичному Альянсі після завершення війни.

Зеленський прибув до Праги. Спеціальний літак уряду Чехії з президентом України Володимиром Зеленським приземлився в пражському аеропорту Рузине увечері 6 липня.

7 липня

В рамках робочого візиту до Чехії президент України Володимир Зеленський провів зустріч із президентом Чехії Петром Павелом. Глави держав зосередили увагу на питанні спільної безпеки та взаємодії заради посилення оборони. Пряма мова Зеленського: «Чехія може допомогти залучити держави Глобального Півдня до наших спільних мирних зусиль, зокрема реалізації Формули миру».

Зеленський з візитом у Словаччину. Президент України прибув до Братислави та почав офіційні зустрічі. Зеленський прибув до президентського палацу, де його привітала президентка Словаччини Зузана Чапутова та міністри закордонних справ і оборони.

Палата представників Нідерландів, нижня палата парламенту країни, визнала Голодомор 1932-1933 років геноцидом українського народу.

8 липня

Зеленський забрав в Україну з Туреччини захисників «Азовсталі». В Україну з Туреччини повертаються військові командири, які захищали «Азовсталі», а потім після звільнення з російського полону за обміном перебували в цій країні. Президент Зеленський повідомив: «Повертаємося додому з Туреччини й повертаємо додому наших героїв. Українські воїни Денис Прокопенко, Святослав Паламар, Сергій Волинський, Олег Хоменко, Денис Шлега нарешті будуть із рідними».

21 вересня 2022 року в рамках обміну з російськими окупантами звільнили з полону 215 українських захисників, серед яких командири захисників «Азовсталі» Денис Прокопенко «Редіс», Сергій Волинський «Волина», Святослав Паламар, Денис Шлега, Олег Хоменко. Росії ж тоді повернули Віктора Медведчука і 55 російських окупантів. 5 командирів «Азова» перебували в Туреччині під особистими гарантіями захисту і безпеки президента країни Ердогана.

Офіс президента України повідомив наступне. «За результатами переговорів із турецькою стороною Україна повернула на батьківщину військових — захисників «Азовсталі»: командира

Президент України зі звільненими командирами-азовцями

окремого загону спеціального призначення Національної гвардії «Азов» Героя України Дениса Прокопенка, його заступника Святослава Паламара, виконувача обов'язків командира 36-ї окремої бригади морської піхоти Сергія Волинського, старшого офіцера «Азова» Олега Хоменка та командира 12-ї бригади Нацгвардії Дениса Шлега». Володимир Зеленський зустрів захисників в аеропорту Стамбула та привітав їх із поверненням.

9 липня

Дуда і Зеленський приїхали у Луцьк. Президент України Володимир Зеленський і президент Польщі Анджей Дуда 9 липня зустрілися у Луцьку. Вони завітали до Кафедрального костелу святих Петра й Павла. Візит президентів відбувся у зв'язку із проведенням заходів з вшанування пам'яті жертв Другої світової війни та 80-ї річниці Волинської трагедії. На заході були присутні митрополит Православної церкви України Епіфаній, митрополит Луцький і Волинський Михаїл, Блаженніший Святослав, глава Української греко-католицької церкви.

10 липня

Безкоштовний роумінг для українців у ЄС продовжили ще на рік. 22 мобільні оператори в Європейському Союзі та сім — в Україні погодили продовження ще на 12 місяців угоди про скасування роумінгової плати для громадян України, аби ті могли залишатись на зв'язку з рідними.

11 липня

Країни G7 погодили багатосторонні рамки для надання Україні довгострокових гарантій безпеки, спрямованих на захист від майбутньої агресії з боку Росії. Документ погодили в рамках саміту НАТО у Вільнюсі. Дослівно в документі: «Сьогодні ми розпочинаємо переговори з Україною, щоб формалізувати... нашу незмінну підтримку України, яка захищає свій суверенітет і територіальну цілісність, відновлює свою економіку, захищає своїх громадян і прагне до інтеграції в євроатлантичне співтовариство». Зобов'язання, до яких країни, що

не входять до G7, також запрошені приєднатися, включатимуть постачання «сучасної військової техніки на суші, в повітрі та на морі», підготовку українських військових, обмін розвідданими та допомогу у сфері кіберзахисту.

13 липня

МОК поки не планує запрошувати РФ та Білорусь на Олімпіаду-2024. Міжнародний олімпійський комітет 26 липня не надіслав Росії та Білорусі запрошення на Олімпійські ігри 2024 року в Парижі. Дослівно в повідомленні МОК: «Запрошення 203 національним олімпійським комітетам, які мають право на участь, будуть надіслані 26 липня 2023 року. Це не стосується НОК Росії та Білорусі». Рішення ухвалено у зв'язку із санкціями, введеними МОК щодо російського та білоруського спорту через вторгнення в Україну

У Росії через закат затримали 13 офіцерів, зокрема Суровікіна. Російська спецслужба затримала щонайменше 13 високопоставлених військових, у тому числі генерала Сергія Суровікіна, у зв'язку з закатом Євгена Пригожина; 15 офіцерів відсторонили або звільнили. Про це повідомив журнал «The Wall Street Journal». Суровікіна затримали через кілька годин після початку закату. Він проходив неодноразові допити, оскільки слідчі з'ясували його роль у повстанні.

14 липня

До гарантій безпеки України, крім G7, приєдналися ще 6 країн. Чехія, Данія, Нідерланди, Норвегія, Іспанія та Швеція за першу добу після саміту НАТО у Вільнюсі приєдналися до так званих «гарантій безпеки» для України, запропонованих країнами «Великої сімки». Повідомив президент України Володимир Зеленський. За словами президента, на саміті у Вільнюсі Україна отримала «хороші домовленості практично з усіма партнерами... Минула лише доба після Вільнюса, а до семи найбільших демократій світу, із якими ми вчора погодили гарантії безпеки, приєдналися вже 2

Триває передплата на нашу газету на 2023 рік

Усі поштові відділення й листоноші області ведуть передплату на «Світ-інфо» на будь-який термін і на будь-яку адресу в області.

Передплатний індекс «Світ-інфо» —

Основні теми газети:

- Події в області, Україні і світі.
- Політика, соціальні проблеми, екологія.
- Публікації раніше невідомої нам історії України, СРСР.
- Проза і поезія відомих письменників світу.
- Культура, мистецтво, спорт.
- Корисні поради.
- У світі цікавого.

«Світ-інфо» — газета для кожного з вас!

Передплатна ціна — без змін:

16 гривень на місяць.

Долучайте нових читачів

Прочитавши нашу газету, покажіть її друзям, знайомим, колегам, запропонуйте також передплатити.

Саміт НАТО у Вільнюсі Крок України до вступу в Альянс

Саміт ухвалив рішення щодо України

Саміт НАТО у Вільнюсі 11 липня ухвалив пакет рішень із трьох елементів щодо України, що стосуються, зокрема, і шляху України до членства.

Повідомляє генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг на пресконференції за підсумком першого дня саміту Альянсу. «Сьогодні союзники погодили пакет із трьох елементів, які наблизять Україну до НАТО. Перше — це нова багаторічна програма підтримки для України, яка уможливить перехід з радянських до натовських стандартів тренування та доктрин.

Другий елемент, за словами генсека, — це утворення нової Ради Україна-НАТО, яка стане форумом для консультацій та ухвалення рішень, де «ми зустрічатимемося як рівні».

«Третє — ми підтвердили, що Україна стане членом НАТО, і погодилися вилучити вимогу про План дій щодо членства. Це змінить шлях України з двокрокового процесу до однокрокового процесу. Ми також дали зрозуміти, що ми оголосимо про запрошення України приєднатися до НАТО, коли союзники погодяться і будуть досягнуті умови».

Це сильний пакет для України і чіткий шлях до її членства у НАТО, запевнив генсек.

Зеленський: «Результати саміту гарні, із запрошенням у НАТО вони були б ідеальні»

Президент Володимир Зеленський заявив, що результати саміту Північноатлантичного Альянсу, що проходить у Вільнюсі, не ідеальні для України, але хороші. Про це він заявив 12 липня на спільній пресконференції зі Єнсом Столтенбергом. «Ми обговорили наші очікування від саміту НАТО. Тут важливий результат, що Україна не потребує Плану дій щодо членства на цьому шляху. І я дякую за ці важливі кроки... Результати саміту гарні, але якби було запрошення, вони були б ідеальні».

Зеленський додав, що Україні запропоновано гарантії безпеки на шляху до НАТО, але не замість членства в Альянсі. Президент також відзначив, що є «дуже позитивні новини щодо нових пакетів оборонної підтримки» від партнерів: «На полях саміту ми вже почали ці зустрічі і маємо такі домовленості. Я за це дякую кожному з лідерів, які ці пакети нам запропонували».

Зеленський і Байден провели зустріч у Вільнюсі

На полях саміту НАТО у Вільнюсі пройшла зустріч президентів України і США. Володимир Зеленський вважає, що зустріч із президентом США була «сильною і хорошою». «Усі теми: тривала підтримка, зброя, політика, НАТО. Чітко бачимо, як завершити цю війну нашою спільною перемогою». Зустріч із Байденом тривала щонайменше удвічі довше, ніж було передбачено протоколом

86514

Польща і Україна: історія, сьогодні

Репортаж з Музею Народової Землі Перемишльської

Продовжую свої публікації з недавньої, наприкінці червня, поїздки в місто Перемишль, повітовий центр Підкарпатського воєводства Польщі, на самому кордоні з Львівською областю України. В попередньому номері газети я дав публікацію «Польща – з Україною», як продовження моїх публікацій після торішніх поїздок у червні і вересні: про те, як поляки допомагають українцям відстоювати незалежність у війні з російськими агресорами.

Сьогодні розповідь про історію цього краю. Але, по-перше, вона тісно пов'язана з українською, по-друге, ця історія переплітається з

нашим тривожним сьогоднішнім.

Музей цей розташований у самому центрі міста, неподалік правого берега річки Сян. Музей розповідає і про місто, і про повіт. Це нова будівля, споруджена кільканадцять років тому. Але музей існував і раніше, в одній з церковних будівель. Після того, як Папа Римський Іван-Павло Другий, видатний поляк, передав той будинок українській греко-католицькій церкві, Музей вселився в нову споруду.

Заклад має багату експозицію. Розповідати є про що, адже Перемишль – одне з найдревніших міст Польщі, йому близько тисячі років. І знаходиться він на одному з європейських перехресть, де перетиналися шляхи і долі різних народів. Скажімо, одна з експозицій Музею присвячена гуцулам. Адже ця етнічна група українців мешкає по обидва боки українсько-польського кордону: у нас в Карпатах і Прикарпатті, тут – у Підкарпатті. Як, власне, і Галичина є доволі великим регіоном: Східна в Україні, Західна в Польщі. А в залі церковного живопису представлені і українські ікони.

Значна частина експозиції присвячена війсьній історії. А вона тут насичена, протягом всіх століть. Не кажучи вже про давні війни і битви, лише у бурхливому ХХ столітті місто і ці землі опинилися в гущі битв обох світових воєн.

Нагадаю, що після поділу Польщі наприкінці 18 століття трьома імперіями, Австро-Угорською, Російською і Німецькою, ці землі Підкарпаття потрапили до складу Австро-Угорщини, як і Східна Галичина, зокрема Львів. Але не так далеко, північніше, землі загарбала Росія, включно зі столицею Польщі Варшавою. І коли влітку 1914

року вибухнула Перша Світова війна, то ці землі одразу ж стали місцем жорстоких битв росіян і австрійців. Зокрема, довкола Перемишля, де був потужний пояс австрійської оборони, так звана «Твердь Пшемисла». До речі, нині це теж один з популярних історичних об'єктів, ці залишки дотів, підземних переходів, укріплень на околиці міста. Але тоді, звісно, було не до туризму. На цих землях точилися криваві бої, вони не раз переходили з рук в руки.

Принагідно, зазначу, що я побув на головному кладовищі міста. Їхали ми туди з сумного приводу. У травні помер видатний

діяч української громади, відомий польський історик, заступник директора Південно-Східного Інституту Наукового Олександр Коляничук. Мій багатолітній старший товариш, читач і автор нашої газети. Розповідь про нього в № 243 газети, за 25 травня ц. р.

Ми поїхали на ще свіжому могилу з сином покійного Ярославом і моїм другом Станіславом Стемпнем, директором зазначеного інституту. Кладовище розташоване на околиці міста, на узгір'ї, звідки, крім іншого, відкривається красивий краєвид і на Україну. Поряд з цим українським кладовищем, чи вже – українською частиною загального цвинтаря, розташовані ще три: австрійське, німецьке, російське. Це всі старі кладовища, починаючи з отого 1914 року, насамперед, військові. Тут похоронені військові, які тоді, понад 100 років тому, воювали між собою, вбивали одне одного, а зараз впокоїлися поруч, на схилах Підкарпаття. Кладовища не занедбані, особливо доглянуте австрійське.

Запеклі бої кипіли тут і у Другу світову війну. Знову варто нагадати історію. В серпні 1939 року комуністичний Радянський Союз і нацистська Німеччина уклали військово-політичну угоду, сумно відомий Пакт Молотова-Ріббентропа, за прізвищами міністрів закордонних справ. Це був альянс двох тоталітарних режимів, спрямований на подальшу агресію і поділ території. Польщу за цим пактом поділили між собою. І коли 1 вересня 1939 року Друга світова війна й почалась нападом Німеччини на Польщу, 17 вересня в спину цій державі вдарив СРСР, теж вступивши у війну. На кінець вересня Польща була повністю окупована, більша

частина – Німеччиною, східні регіони – Радянським Союзом. І згідно згаданого Пакту, межа, новітній кордон, пройшла і через Перемишль. Якраз, по середині міста, по річці Сян. Східна частина Перемишля, Старе місто, відійшла до СРСР, Засяння – до Німеччини.

Ідилія тривала менше двох років. Уже 22 червня 1941 року почалася радянсько-німецька війна, як частина Світової. Німці швидко наступали, радянська армія котилася аж до Москви і на Волгу. І майже на три роки Перемишль і ці землі опинилися під німецькою окупацією.

Експозиція про зруйнований у Другу світову Перемишль має промовисту назву «Розстріляне місто» (на фото).

Жорстока хвиля боїв прокотилася по місту двічі: у 1941-му і у 1944-му році, коли

німці вже відступали. Перемишль вдруге за століття зазнав тяжких руйнувань і, звичайно, жертв серед населення. До речі, перед війною чверть населення міста становили українці. Більшість, звісно, склали поляки, чимало було євреїв, представників інших націй.

В експозиції – вражаючі

знімки руйнації Другої світової (на фото). Але знову до сьогоднішнього: вони так нагадують українські реалії минулого і цього року.

На одному зі стендів бачу фото воєнних часів, коли тут хазяйнували нацисти. Це щит, плакат, який вони встановили на одній з вулиць Перемишля. Напис німецькою, українською і польською мовами: «Німеччина перемагає на всіх фронтах». Правда ж, нагадує нинішні реляції кремлівських пропагандистів?

На одній зі стін – велика картина. Дуже нагадує знамените полотно Пабло Пікассо «Герніка», присвячене зруйнованому фашистами іспанському місту Герніка, під час громадянської війни в Іспанії у 30-ті роки. Виявляється, подібність картин не випадкова. Автор картини – іспанський художник польського походження Роберто Маркез. Він був так схвильований нинішньою війною в Україні, російською агресією, що на якийсь час переїхав зі США, де мешкає, на історичну батьківщину, в Польщу,

Директором 7 років. До цього працював у міській раді, займався питаннями культури. Музей наш не міського підпорядкування, а воєводського, сфери історичної спадщини. Ще до Другої світової війни, коли 25 відсотків населення міста становили українці, тут була українська греко-католицька єпархія. Але по війні комуністична влада все це ліквідувала. І лише після комуністичного режиму, демократичних перемін 1989 року все почало відновлюватися. Повернули вірянам храм, будинок єпископа, а для музеїв підшукували або будували нові приміщення. Ми зараз маємо три локації. Тут основний музей, а неподалік, на Плацу Ринок, відділ «Підземний Перемишль». А у старовинній Вежі Зегаровій (Годинниковій) музей дзвонів і люльок. Це давній тутешній промисел.

– Розкажіть про співпрацю музею з Україною.

– Звичайно, ми активно співпрацюємо з подібними закладами, насамперед сусідньої Львівської області. До нас приїжджають українські митці. Ми організуємо тут їхні виставки. Також у нас велика колекція ікон, в тому числі українських. Ми проводимо їх дослідження, реставрацію, показуємо, що у нас з українцями спільна історична спадщина. Крім того, зараз провадимо цікавий спільний проект українських і польських науковців. Мова про історію оздоровчих закладів краю, і тут, і в Україні. Підготували виставку, де розповідаємо про Трускавець, Яремче й інші відомі місця оздоровлення.

– Окрема тема – допомога українцям в нинішню війну.

– Музей активно включився до цього, як і загалом Перемишль. З самого початку війни в місті опинилося дуже багато біженців, яким треба було допомагати. І ми надавали таку допомогу. Не лише суто в побутовому плані. Ми організували заняття для українських дітей, щоб хоч трохи відволікти їх від побаченого. Створили виставку фотографій з України, показати руйнації війни. До нас привозили з інших регіонів гуманітарну допомогу українцям, яку ми передавали в Україну. І така робота продовжується.

...До розповіді директора можна додати, що Перемишль ще раз засвідчує, наскільки близькі українська і польська історія, культура, що нас здавна єднав спільний європейський шлях. На якому і зараз Польща активно підтримує Україну.

...Директор музею Ян Ярош люб'язно показав мені заклад, розповів про його цікаві проекти, програми,

зокрема, виставки, які постійно змінюються, експонуються тут.

Ян Ярош охоче дав інтерв'ю нашій газеті. Ось наша з ним розмова.

– Пан Ян, розкажіть про себе, де навчалися, який маєте фах, як давно очолюєте Музей?

– Я за фахом історик, закінчив у Жешові Вищу педагогічну школу.

Петро АНТОНЕНКО
Фото автора

Як Росія століттями асимілювала українців

У різні періоди великі українські спільноти так чи інакше опинилися у складі Росії. Якись із українських територій імперія захоплювала, на деякі території цієї держави (далі на схід) могли заселятися українці, які переселилися в пошуках вільної землі або були депортованими.

Всіх їх різною мірою чекала одна доля — асиміляція, тобто процес, коли український народ поступово переймав культуру російського народу і розчинявся в ньому. У виданні *Українер* розбирались, як саме Росія століттями асимілювала українців там, де могла їх контролювати.

У 2021 році Інститут демографії зазначив, що за межами України живе від 3 до 5 млн українців. Зараз ця кількість значно зросла через повномасштабну російську агресію, яка почалася у 2022 році. Частина українців, що переселилися, називають діаспорою, тобто етнічною спільнотою за межами своїх рідних регіонів, а частину — «закордонними українцями», оскільки вони живуть в колишніх етнічних межах України, наприклад, на території Східної Слобожанщини, яка зараз входить до складу РФ.

Українці мешкають у багатьох країнах світу, але саме в Росії їх систематично дискримінують, піддають утискам та намагаються знищити як культурно, так і фізично. Згідно з переписом населення СРСР 1926 року, кількість представників українського народу на теренах Росії сягала 7,8 млн осіб. А після Другої світової вона зменшилася до 3,3 млн осіб. Схожа доля спіткала всі національні спільноти, які мешкають на території Росії, крім самих росіян. Тих, кого не вдавалося знищити фізично, русифікували. Поряд із цим російська пропаганда розповідає про «утиски російськомовних» на територіях інших держав, а захист російськомовних називає однією з передумов для військової агресії.

Розглянемо детальніше історію асиміляції українських земель та осередків росіянами.

Методи русифікації

Загалом Росія завжди користувалася схожими засобами русифікації для всіх захоплених територій. Встановлення російської як офіційної мови, заборона навчатися, друкувати пресу й книги українською, примусова паспортизація, зміна прізвищ на російські, репресії і штучний голод — росіяни не гребували жодним із цих засобів. Крім того, застосовувалися маніпуляції з фактами, які мали доводити, що нібито українців на цих землях майже або зовсім немає.

Всі ці методи безпосередньо вплинули на кожну з територій розселення українців. Як саме — розглянемо на конкретних прикладах.

Стародубщина

Стародубщина — найпівнічніша з українських історичних територій і одна з найдавніших серед усіх: її центр Стародуб був заснований ще у 1095 році. Зараз це частина Брянської області РФ.

Упродовж усієї своєї історії місто розвивалося як частина українських земель у складі Московського князівства, Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та Гетьманщини. У 1620 році Стародуб отримав магдебурзьке право, в ньому розвивалася торгівля, професійні спілки, цехи. В кінці XVII століття місто стало одним із головних торговельних центрів, куди на ярмарки з'їжджалися купці з Риги, Москви, Санкт-Петербурга, Астрахані.

МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО. Система міського самоврядування у Центральній Європі, яка почала поширюватися з XIII століття.

Русифікація регіону почалася ще з другої половини XVII століття, коли сюди почали переселятися старообрядці. Тоді частка росіян серед населення регіону збільшилася, проте українці залишалися основною етнічною групою краю.

СТАРООБРЯДЦІ АБО СТАРОВІРІ. Релігійно-суспільний рух, що виник у середині XVII століття в Московському царстві як реакція на церковні реформи патріарха Никона, спрямовані на відділення московської православної церкви від візантійської традиції.

У складі українських територій Стародубщина залишалася аж до початку XX століття. У 1918 році ці землі були визнані частиною Української Народної Республіки за умовами Брестського миру. Проте вже у 1919 році більшовики під проводом ватажка Миколи Щорса окупували Стародубщину і приєднали її до РСФРР. З того часу край був утрачений Україною.

Східна Слобожанщина або Подоння

Зараз це території у складі Курської, Білгородської, Воронізької та Ростовської областей РФ. Проте ще у минулому столітті, за часів УНР, ці землі входили до складу України.

З XVII століття на Східну Слобожанщину, де зберігався відносний спокій після повстання Богдана Хмельницького і в період Руїни, починають переселятися козаки з Правобережжя. Тут утворилося три козацькі полки — Острогозький, Сумський, Охтирський. Вони були ліквідовані вже у XVIII столітті указом Катерини II і переформовані у гусарські полки. Це було кроком до русифікації краю.

Особливо трагічною для Східної Слобожанщини стала більшовицька навала у першій половині XX століття. Після окупації радянськими військами й приєднання до РСФРР, на короткий час в краї встановилася політика українізації. Місцеве населення мало змогу, наприклад, отримувати освіту українською мовою. Проте вже у 30-х роках її згорнули, а натомість радянська влада почала репресії на території краю, щоб будь-якою ціною зменшити кількість українців. Голодомор примусова паспортизація і примусова зміна національності в документах — все це призвело до зрощення Східної Слобожанщини.

Кубань або Малиновий Клин

Кубань є однією з найбільших українських територій, асимільованих Росією. Це історико-географічний регіон, розташований у північно-західній частині Кавказу в долині річки Кубань і який має вихід до східних узбережж Азовського та Чорного морів.

КЛИН. Ділянка землі загалом або частина земельного угіддя, що виділяється за певною ознакою.

Історія цієї території тісно пов'язана з українським козацьким військом. Уперше козаки почали освоювати ці території ще у XVII — XVIII століттях, бо вважали їх кордонами територій Війська Запорізького і влаштували тут рибальські й мисливські зимівники. Через це відбувалися постійні сутички з турецькими

загонами. Вже наприкінці XVIII століття Кубань стала частиною Російської імперії.

У 1792 році за наказом Катерини II сюди переселяють козаків, які не перейшли у Задунайську Січ. Вони починають обживати території, запроваджувати тут власні звичаї й традиції. Загалом на Кубань переїхало майже 25 тисяч українських козаків, які заснували 40 куренів. Військо поповнювалося за рахунок переселення українців із колишніх територій Гетьманщини та Слобожанщини, які відбувалися у кілька хвиль: у 1809 році російський уряд переселив 41 тисячу осіб, у 1821 — 1825 роках — понад 48 тисяч, у 1848 — 1850 роках — близько 16 тисяч осіб.

ЗАДУНАЙСЬКА СІЧ. Козацьке військово-формування на території Османської імперії XVIII — XIX століть. Виникло в нижній течії Дунаю після ліквідації Запорізького козацького війська у 1775 році.

Здавалося б, це гарне місце для продовження й розвитку української державності. Українці переважно селилися у слободах (поселеннях із власним самоврядуванням), які самі ж і формували, тож на деякий час їм вдалося зберегти тут свою ідентичність.

Проте російський уряд навпаки

ПОСОЛЬСТВО ВСЕВЕЛИКАГО ВОЙСКА ДОНСЬКОГО У ЯСНОВЕЛЬМОЖНАГО ПАНА ГЕТМАНА

використовував регіон, щоб полегшити знищення козаків. Останні стикалися тут із важкими природними умовами (наприклад, різкими змінами погоди, частими стихійними лихами), постійними воєнними конфліктами з кавказькими народами й турками. Одним із ключових етапів русифікації стало об'єднання Чорноморського козацького війська (де переважали українці) із західною частиною Кавказького лінійного козацького війська (в якому переважали росіяни) у єдине Кубанське козацьке військо.

цього здійснити їй не вдалося. У 1920 році Кубанська Народна Республіка припинила своє існування.

А радянська влада продовжила систематичне знищення українського населення на Кубані. Штучний голод 1932 — 1933 років, обмеження радіомовлення і видавництва українською мовою, переведення навчання на російську й примусова колективізація — все це призвело до значного скорочення українського населення регіону. Згідно з переписом населення СРСР 1926 року, на Кубані проживало близько 1,5 мільйона українців. За Всеросійським переписом населення 2010 року їх було всього 114 тисяч, що майже у 15 разів менше.

Донщина

Територіально близька до Кубані Донщина — регіон, який охоплює значні частини сучасної Ростовської області, а також окремі райони Волгоградської області, Республіки Калмикія та Краснодарського краю РФ.

Її історія також пов'язана з українськими козаками, до того ж ще з XVI століття. В цей час тут заснував поселення Черкаськ (зараз — станція Старочеркаська)

Дмитро Вишневецький. Згодом місто стало столицею Головного Донського війська, яке існувало у XVI — XVII століттях.

Основна хвиля міграції з України на ці території припала на часи скасування кріпацтва у 1861 році. З того ж часу Донщина офіційно називалася Областю Війська Донського. У 1918 році після розпаду Російської імперії на цій території повстала незалежна держава — Всевелике Військо Донське. Її основними національностями були росіяни, калмикія й українці. Держава проіснувала до 1920 року, за цей час її уряд устиг отримати визнання УНР і навіть встановити з нею дипломатичні відносини. Проте Всевелике Військо Донське не витримало під натиском більшовиків. Частина Донщини, а саме Таганрізька і Шахтинська округи, увійшли до складу Донецької губернії УРСР, проте вже у кінці 1920-х були приєднані до РСФРР.

Ставропольщина і Терщина

Два сусідніх історико-географічних регіони поблизу Кубані, які також ставали місцями поселення українців. Сюди розселялися українці (переважно з Лівобережжя) у XVIII — XIX століттях у пошуках вільних земель. Нині це Ставропольський край і територія східного Передкавказзя поблизу Дагестану.

Розсекречені архіви. Останній звіт Головнокомандувача УПА Романа Шухевича

8 У 1944 році нарком госбезопасності усср сергій савченко затвердив оперативний план «Барліг», спрямований на розшук і ліквідацію членів Проводу ОУН і особисто Р. Шухевича, а у 1945 році на нього була спочатку заведена справа-формуляр, а невдовзі – оперативно-розшукова справа, якій чекісти дали назву «Вовк».

Водночас розвідувальні підрозділи також вели свої справи на Р. Шухевича. Зокрема, в архівних документах є згадування про те, що ще у 1941 році 5 (розвідувальний) відділом угб НКВД усср на нього була заведена облікова справа № 837 на підставі донесень закордонних агентів. У цих повідомленнях йдеться про те, що «Шухевич Роман – псевдо «Щука», член ЦК УНО (Українське національне об'єднання. – прим.) є помічником зі зв'язків керівника повстанського штабу бандерівського «Проводу» ОУН у місті Кракові... Перебуваючи на боці бандерівців, Шухевич входить до складу комісії з урегулювання протиріч між бандерівцями і мельниківцями» (Галузевий державний архів Служби зовнішньої розвідки України, Фонд 1, Справа № 8162, Арк. 27).

13 липня 1946 року 1 (розвідувальне) управління мГБ усср завело нову справу-формуляр на Р. Шухевича. У постанові про заведення справи зазначено: «Шухевич Роман, оунівський псевдо «Щука», «Тур», «Чуринка». На 3-му «Надзвичайному Великому зборі» ОУН був обраний провідником Центрального Проводу ОУН замість Максима Рубана, одночасно був призначений головнокомандувачем УПА» (ГДА СЗР України. – Ф. 1. – Спр. № 8162. – Арк. 1).

До справи долучено довідку, складену за справою № 4/374 на Р. Шухевича, яку вело управління 2-н. У ній Головнокомандувач УПА характеризувався як «кадровий український націоналіст-фанатик», «доволі здібний військовий спеціаліст, всебічно розвинутий, користується великим авторитетом серед визисних діячів українського націоналізму, під його керівництвом проводилася вся військова підготовка і діяльність ОУН». А наприкінці довідки зазначалося: «В оперативному плані за справою-формуляром на Шухевича Р. Й. намічені заходи для відшукування безпосередніх агентурних підходів до нього з метою ліквідації. Для виконання намічених за справою спецзаходів будуть використані агенти «Гресв», «Наймичка» і «Віктор» (ГДА СЗР України. – Ф. 1. – Спр. № 8162. – Арк. 28).

Ці матеріали датовані листопадом 1944 року. Відтак повідомлення агентири і протоколи допитів діячів ОУН, захоплених нГБ у той період, дали змогу чекістам об'єктивно оцінити роль і місце Р. Шухевича в українському визвольному русі, його небезпеку для кремлівського керівництва, яке репресивними методами впроваджувало свою політику на західноукраїнських землях.

Загін УПА в оточенні американських танків

Після завершення Другої світової війни советська влада мобілізувала величезні сили проти українського національного руху опору на Західній Україні. Кремль усвідомлював, що діяльність УПА перешкоджає процесам утвердження там комуністичної влади, негативно впливає на настрої в суспільстві, справляє невідоме для комуністичного режиму враження на світову громадськість.

Для придушення і розгрому підпілля кинули величезні сили. У кожному районі і більша-менш значному населеному пункті розмістили військовий гарнізон. Оперативно-чекістські групи і винищувальні батальйони перебували у постійній бойовій готовності. Вони влаштували масові облави на повстанців, діяли хитрощами і підступними методами, перевдягаючись у форму УПА, вслякю переслідували і залякували місцевих жителів, які підтримували упівців.

Підпілля зазнавало значних втрат, але не припинило боротьбу. Український визвольний рух виявився добре організованим, ідеологічно загартованим і безкомпромисним у прагненні за будь-яку ціну зберегти сили до початку можливого нового збройного конфлікту між країнами Заходу й ССР, який би дав їще один шанс вибороти державку незалежності України.

Водночас учасники руху опору, які опинилися в доволі скрутному становищі, були змушені остаточно перейти від наступальної (повстанської) до оборонної (глибоко підпільної) тактики боротьби. Нова тактика полягала у конспіративних політично-бойових діях в умовах підпілля, уникненні масштабних збройних виступів, переході до боротьби з використанням дрібних підрозділів.

Розроблення нових тактичних схем особисто здійснював Р. Шухевич. При цьому він намагався постійно доносити до Закордонних частин ОУН інформацію про те, що відбувається на українських теренах, хотів, аби всі знали, що підпілля живе, діє, зберігає та накопичує сили для нового етапу боротьби.

Як свідчать архівні документи, у 1945 році УПА організувала рейди до Польщі, Чехословаччини та Румунії, пропагуючи ідеї українського визвольного руху. У наступні роки були спроби окремих груп прориватися через кордон і діставатися країн Заходу. Про один із таких епізодів йдеться у посланні «Для друзів Тура, Шелеста або Павура» від оунівського діяча Деркача, датованому 1948 роком. Це послання через мережу емісарів і кур'єрів мало дійти до когось із зазначених у зверненні адресатів: «Тура» – Романа Шухевича, «Шелеста» – Василя Сидора, командира УПА-Захід або «Павура» – Павла Мигалю, тогочасного керівника Чортківського окружного проводу ОУН. Але було перехоплено мГБ і за визначеними адресатами не дійшло.

У посланні передається побажання від закордонного центру ОУН: «Витримати і ще раз витримати. Якщо знадобиться, то час від часу давайте знати більшовикам, що ви ще існуєте». Крім цього, йдеться про політичне життя за кордоном, взаємостосунки між різними українськими політичними течіями і докладно розповідається про те, як на Заході сприймали відомості про діяльність УПА.

«Одні під впливом більшовицьких представників розглядали цей рух як бандитський, – зазначається у посланні, – інші все переінакшували, було мало таких, хто все це правильно уявляв... Коли ж прийшли в американську зону упівці, то вони закрили всім роти. Упівці проходили через Чехословаччину в американську зону з вересня по листопад 1947 року. Першою прийшла група Громенка – 37 чоловік. Вся європейська преса писала про бої в Чехословаччині, а американці не знали, чому вірити. Вони думали, що це більшовицька провокація. Із Вашингтона надійшов наказ – посилити кордон, нікого не пропускати і в разі необхідності стріляти. Із цього питання американці радилися з АБН (Антибільшовицький блок народів – прим.). Остаточо вирішили, що якщо упівці здаватимуться, то вони будуть інтерновані. Перша група була оточена танками. Хлопці не хотіли здаватися, але їх чесне слово американського офіцера, що їм не видадуть більшовикам, склади зброю. Їх розмістили в казармах, а невдовзі до них долучили тих, хто прийшов пізніше. Загалом набралось понад 200 чоловік. До них приїздили різні особи із розвідок і агентств і вони давали інтерв'ю...».

Далі в тексті зазначається, що американці дуже дивувалися, як можна так воювати в таких жалких умовах, за нестачі зброї та всього іншого, необхідного для ведення збройної боротьби й нормального виживання в глибокому підпіллі, в лісах і кріївках. «Ваша друкована пропаганда не зробила б того, що зробили ці хлопці, – заявляли вони (ГДА СЗР України. – Ф. 1. – Спр. № 8162. – Арк. 79–89).

Наостанок у посланні згадується, що до прибулих з українських теренів підходили різні представники із проханнями заповнити розвідувальні анкети і пропозиціями про співпрацю, «на що хлопці написали їм відповідь щось на кшталт листа до султана».

Архівні документи не дають відповіді на питання, чи дійшло це послання до Р. Шухевича. Водночас у справі-формулярі збереглася фотокопія рукописного варіанту звіту самого Головнокомандувача УПА, адресованого Центральному Проводу ОУН за кордоном.

«Наша боротьба не дозволяє народові скоритися перед ворогом»

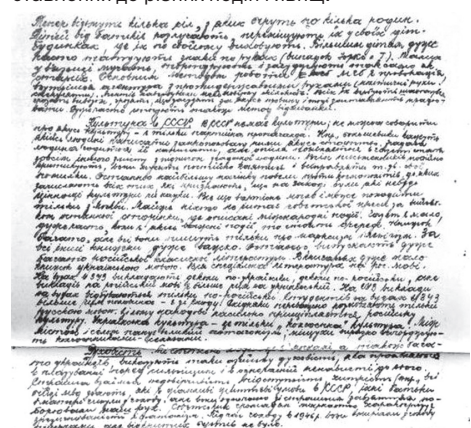
Звіт виконаний розбірливим охайним почерком на 10 аркушах. До нього додається карта і кілька нотаток із підписом «Тур», датованих травнем 1949 року. В одній із них зазначається: «Друже! Прошу сконтактувати

віддаця цього листа д. (друга – прим.) Мартина Мізерного з людиною, яка може ствердити ідентичність його особи. Після ствердження ідентичності прошу його зв'язати з Проводом ОУН. Слава Україні! Травень 49. Тур» (ГДА СЗР України. – Ф. 1. – Спр. № 8162. – Арк. 170). В іншій нотатці, адресованій безпосередньо Провіднику, тобто Степану Бандері, так само йдеться про Мартина Мізерного, ідентичність якого Р. Шухевич рекомендує підтвердити через низку осіб, яких називає, і додає, що просить прийняти того з повною довірою.

Водночас у доповіді з Києва на ім'я начальника 1 управління мГБ ССР генерал-майора георгія утехіна повідомляються подробиці, які дають змогу більше дізнатися про цей звіт. У документі зазначається, що звіт «був вилучений у бандитів, які йшли з України через Чехословаччину і були вбиті під час збройної сутички на території Чехословаччини». Крім цього, підтверджується, що звіт був адресований для С. Бандери через Мирослава Прокопа, Івана Гриньоха, Володимира Стахіва, Дарину Ребет і її чоловіка Лева Ребета.

У коментарях керівництво мГБ усср зауважувало, що лідери українського підпілля, як впливало зі звіту, дуже занепокоєні тривалою відсутністю зв'язку із закордоном, що могло призвести до неправильного сприйняття діячами Центрального Проводу як радянської дійсності, так і реальної оцінки ними підпілля ОУН. Відтак Р. Шухевич нібито вирішив надати докладну інформацію за основними напрямками суспільно-політичного життя (ГДА СЗР України. – Ф. 1. – Спр. № 8162. – Арк. 144–145).

Звіт має низку тематичних розділів: робота в організації, проблеми УПА, про ворога, внутрішню політику ССР, національне питання, культуру, духовність, соціальні проблеми, спецслужби, перспективи розвитку ситуації, проблеми закордону та інші. У них Р. Шухевич на підставі тих матеріалів, які збирала повстанська розвідка і загалом усі структурні підрозділи УПА, характеризував ситуацію і викладав своє ставлення до різних подій і явищ.

Ось лише окремі цитати зі звіту (зі збереженням написання). «Політика у внутрі країни. Ціле життя в ССР – це один військовий лагер. Найбільшим агітаційним кличем є «родіна», «отечество» (перед тим колись революція) і в зв'язку з тим страшний шовінізм. Той (воєнний) військовий лагер є пронизаний неймовірно терором... Національне питання. Скрізь панує насильна русифікація. Неросійським народам накидують російські пісні, російську мову. Все це проходить не формально, а т. ск. фактично. Українців фактично називають «халами», а українську мову «колгоспну». У Львові розговірна мова російська. Весь цей русифікаційний натиск проходить при сильному терорі. Це саме діється на всіх національних територіях... Поліція-МГБ власне тримає в руках цілий ССР. Воно охоплює всі ділянки життя. В кожній найменшій клітині суспільного життя мусить бути принайменше один агент чи відпоручник МГБ. Вони мають право робити з усім населенням усе, що хочать. Панує повна сваволя МГБ. Все населення тримають страхом перед своїми т.

зв. ісправно-трудохими лагерями... Дітей від батьків розлучають, розміщують їх у свої дитбудинки, де їх по своєму виховують... Малих у в'язниці мучать, тортурують і засуджують так само, як старих.

Культура в ССР. В ССР немає культури; не можна говорити про якусь культуру – тільки партійна пропаганда... Всіх письменників постійно критикують, вони мусять постійно каятися і виправляти т. зв. свої помилки. Останню найбільшу нагінку повели проти космополітів, до яких зачисляють всіх тих, які признають, що на Заході були які небудь цінності культури чи науки. Все, що вартісно могло і може походити тільки з Москви...

Духовність. Ті советські люди, що є москалі, а також багато українців виказують такі азійську духовність, яка проявляється в плазуванні перед сильнішим і в одночасній ненависті до нього. Страшна взаємна недовірчивість, підступність, хитрість (напр., всі бійці МВД знають, які жахливі життєві умови в СРСР, їхні батьки і матері гинули з голоду, але вони одночасно зі страшним завзяттям поборювали наш рух... Перспективи внутрішнього розвитку ситуації.

В якомусь близькому році (в 10 роках) не треба сподіватися радикальної зміни внутрішньої ситуації. Сталін тримає все в руках і про які небудь зміни за його життя не може бути мови. Зі смертю Сталіна може виникнути внутрішня боротьба поміж його послідовниками, яка може мати різні форми і могла би привести до внутрішнього послаблення в ССР. Очевидно, якщо хтось із його наслідників зуміє деякий час удержатися при владі, то навчений методом правління Сталіна буде вдержувати далі в руках цілу імперію. Отже, одиноко смерть Сталіна може викликати послаблення режиму. Тому всі ставлять на війну. В успіхи революції в мирний час не віримо. Творити в ССР які небудь опозиційні рухи – є фізично неможливо...

Про нас, про наш рух знають в цілому ССР і більше або менше симпатизують з нами всі пригноблені люди. Большевики змальовують нас як бандитів, як бувших німецьких агентів. Є ще багато людей на сході, які вірять такій большевицькій пропаганді проти нас. Але також є вже поважне число тих, які вже знають, за що ми бореємся. ...Наша боротьба помагає народові в його боротьбі проти большевизму, ширить серед нього національну гідність і не дозволяє народові скоритися перед ворогом. Якщо б нашої боротьби не було, нині стан на ЗУЗ (західноукраїнських землях – прим.) був би вже фатальний. Чим довше ми думаємо продовжувати нашу боротьбу, тим довше народ на ЗУЗ зможе плекати ідею самостійної України» (ГДА СЗР України. – Ф. 1. – Спр. № 8162. – Арк. 170).

Нарівні з фотокопією рукописного варіанту звіту у справі-формулярі розміщено переклад з української на російську, який зробив і завірив начальник відділу управління 2-н мГБ усср капітан пушкін. Характерно, що у російськомовному тексті замість прізвища сталіна робився прочерк, бо контекст був негативний. А це чекісти не могли собі дозволити навіть у такому варіанті. Вірогідно, що потім прізвище вписували від руки. Чотири зроблених копії зі звіту передали до управління 2-н мГБ усср, п'ятий – до секретаріату мГБ усср.

До Москви копію надіслали 28 лютого 1950 року. У ті дні полювання на Головного командира УПА уже ввійшло у вирішальну стадію. За кілька днів, 5 березня, він загинув у селі Білогорща Львівської області, намагаючись вирватися з оточення оперативно-чекістських підрозділів, загонів регулярної армії та внутрішніх військ мГБ ССР. Про обставини загибелі і подробиці проведення цієї операції мГБ у архівних фондах розвідки подробиць не виявлено. Цим безпосередньо займалося управління 2-н та інші спеціально для цього створені групи під кураторством представника із Москви генерала Павла Судоплатова. А справа-формуляр, що міститься в ГДА СЗР України, завершується постановою про її закриття через смерть Р. Шухевича і долучення до неї конверта з рукописним звітом та низкою супровідних нотаток, кожна з яких закінчується словами: «Слава Україні! Тур».

Джерело: Служба зовнішньої розвідки України Сайт «Аргумент», 01.07.2023

Козаки на службі у Франції в 1646 році

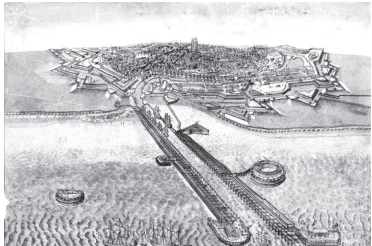
Les Cosaques
au service de la France en 1646.

Le Messenger officiel russe publie un article intéressant sur les Cosaques au service de la France en 1646, d'après des documents inédits. En voici un résumé:

L'historien russe Kostomarov a mentionné en passant, dans son étude sur Bogdan Khmelnytsky, le fait que 2400 cosaques étaient parés pour la France au XVIIe siècle et avaient participé en 1646 à la prise de Dunkerque par le Grand Condé. Ce fait avait intéressé M. Potemkin qui s'était demandé comment ces co-

В угорському журналі за 1900 рік «Огляд Сходу та Угорщини. Політичний, економічний та суспільний журнал» № 10 (690) на 75 – 76 сторінках є коротенька стаття, яка згадує відомі праці Миколи Костомарова і Олександра Паловцова і дещо додає нового – «Козаки на службі у Франції в 1646 році».

Російський історик Костомаров у своєму дослідженні про Богдана Хмельницького побіжно згадав про те, що 2400 козаків у XVII столітті вирушили до Франції та брали участь у взятті Дюнкера Великим Конде в 1646 році. Цей факт вплинув на Олександра Паловцова, якого цікавило, як ці малоросійські козаки змогли такою великою кількістю піти до Франції, яким шляхом вони йшли і як повернулися на батьківщину. Паловцов поїхав до Дюнкера не для того, щоб досліджувати там архіви, знаючи, що він не знайде бажаного, а щоб подивитись, чи не знайде він там пам'яток того часу, які можуть пролити світло на це питання.

Вигляд фортеці Дюнкерк у XVII ст.

У міській бібліотеці пан Паловцов знайшов друкований літопис, у якому неодноразово згадується про роль загону «поляків». Зрозуміло, що під поляками тут мається на увазі малоросійське козацтво.

У Національній бібліотеці в Парижі пан Паловцов знайшов кілька листів, що стосуються цього питання, і всі вони відтворюють дані, що містяться в «Журналі облоги Дюнкера» і в «Взяття Дюнкера», опублікованих в 1646 і 1647 роках. Щодо неопублікованих документів, то він не знайшов їх ні в Національній бібліотеці, ні в Дюнкерку, ні в Брюсселі, ні в Ліллі, ні в Національному архіві Франції.

Лише в Шантії були знайдені ці документи. Була ціла серія листів від кардинала Мазаріні та інших

історичних діячів, адресованих Великому Конде. Польський король Владислав, втративши свою першу дружину в 1644 році і не маючи дітей, думав про другий шлюб. Спочатку він хотів одружитися з Крістіно, королевою Швеції, але цей проєкт не вдався, і кардинал Мазаріні рекомендував йому, серед інших, Марію де Гонзг-Невер, і саме її він вибрав.

Мішель Ле Тельє

Польщі. Вони залишилися в Кале до участі в бойових діях.

Щодо дійсної чисельності цього козацького загону, то на цю тему вже опубліковані праці різняться: іноді говориться про підрозділ, про три підрозділи, про батальйон; іноді наводять цифри, і називають 200, 300 чоловік. «Журнал облоги Дюнкера» подає загальну цифру 1700 козаків. Однак лист Ле Тельє до Конде говорить про «командирів десяти підрозділів». Якщо будемо розуміти, що «підрозділ» відповідав «сотні», то матимемо всього 1000 чоловік, але їх кількість була значно більшою і треба вважати, що ці «сотні» включали по 200 чи 250 комбатантів.

Листи свідчать про підписання договору з козаками. Полковник Пріємський мусив поїхати до Парижа, щоб розв'язати певні труднощі в тлумаченні цього контракту. Щодо повернення козаків до Польщі, то ми не маємо даних, які б дозволяли зрозуміти, як вони поверталися на батьківщину»

Ігор ПОЛУЕКТОВ,
правозахисник (адвокат), дослідник
«Українська правда» – «Історична правда». 05.07.2023
Pravda.com.ua

Коментар. Дюнкерк – французьке місто-порт на березі протоки Ла-Манш, що розділяє континент і Британські острови. Знаходиться за 295 кілометрів на північ від Парижу. Засноване у 960 році. У Середній віці цей важливий населений пункт був причиною постійних конфліктів між Францією, Англією, Іспанією, Нідерландами. Місто кілька разів було зруйноване. У 1646 році місто захопили французи. Але у 1652 році воно перейшло під владу Австрії. У 1658 році під час війни між Францією та Іспанією французи повернули місто собі. Наступного року Франція передала місто союзній з нею Англії. Проте, у 1662 році Англія продала Дюнкерк назад, Франції.

В Італії представили найбільшу
колекцію бронзових статуй
часів Стародавнього Риму

У Римі представили одну з найвидатніших археологічних знахідок Італії за останні десятиліття, яку виявили у Тоскані. Ідеться про етрусські та римські статуї, що витягнули з багнюки завдяки інтуїції місцевого пенсіонера.

Близько двох десятків бронзових статуй, витягнутих із руїн стародавнього курорту, представили наприкінці червня в римському Квіринальському палаці після місяців реставрації.

Статуї знайшли у 2021 та 2022 роках у селі Сан-Кашано-дей-Банї на вершині пагорба, де знаходяться термальні джерела.

На початку розкопок у 2019 році колишній смітляр та краєзнавець-любитель Стефано Петріні згадав, що багато років тому бачив уламки давньоримських колон на стіні з іншого боку громадських лазень. Колони можна було побачити лише із занедбаного саду, що колись належав його покійному другу.

Емануеле Маріотті, керівник археологічного проекту, сказав, що однією з найбільш вражаючих знахідок був бронзовий «худий хлопчик» – статуя молодого хворого римлянина заввишки близько 90 сантиметрів. Римляни та етруски приносили статуї, монети на інші речі, у дар богам, сподіваючись на міцне здоров'я.

Скарби бронзового віку

Археологічна експедиція з Гетеборзького університету виявила гробниці зі скарбами на околицях комплексу бронзового віку Хала Султан Текке на Кіпрі.

Гробниці складаються із підземних камер різного розміру (до 4 на 5 метрів), доступ до яких здійснюється через вузький прохід із поверхні. У них було виявлено понад 500 артефактів, виготовлених зі слонової кістки, дорогоцінного каміння та високоякісної кераміки. Це вказує на те, що гробниці належали правителям міста, яке було центром торгівлі міддю в період з 1500 по 1300 до нашої ери.

Близько половини артефактів спочатку належали іншим культурам. Золото і слоняча кістка привозили з Єгипту, а дорогоцінні камені, такі як синій лазурит, темно-

червоний сердолік і синьо-зелена бірюза, добували в Афганістані, Індії та на Синайському півострові відповідно. У гробницях також були предмети з бурштину з Балтійського регіону. Більшість керамічних судин прибула з Греції, також було знайдено горщики з Туреччини, Сирії, Палестини та Єгипту.

У гробницях знайшли скелети, що добре збереглися, у тому числі жінки і одnorічної дитини. Декілька людей, включаючи чоловіків і жінок, носили намиста з підвісками, ймовірно, зробленими в Єгипті за часів фараонів. Похоронний інвентар також включав бронзову зброю з інкрустацією зі слонової кістки та печатку в золотій оправі із твердого мінералу гематиту з іменами богів та правителів.

Календар
всесвітньої історії

21 липня

1969 – перші земляни на Місяці. Американські астронавти Ніл Армстронг і Едвін Олдрін у рамках польоту «Аполло 11» вийшли на поверхню Місяця.

Народилися: 1899 – Ернест Хемінгуей, американський письменник.; 1906 – Олена Теліга, українська поетеса; 1938 – Нані Бреговдзе, грузинська співачка.

1990 – помер Сергій Параджанов, кінорежисер, народний артист УРСР.

22 липня

1819 – відбулася прем'єра вистави Івана Котляревського «Наталка Полтавка».

1983 – американець Дік Сміт першим облетів Землю на гвинтокрилі.

Народилися: 1854 – Марія Заньковецька, видатна українська актриса, родом з села Заньки Ніжинського району; 1945 – Юрій Рибчинський, драматург, поет-пісняр; 1946 – Мірей Матьє, французька співачка.

1944 – помер Олександр Олесь, український поет.

23 липня

1888 – у Києві відкрито пам'ятник Богданові Хмельницькому.

1900 – відкрито Паризьке метро.

24 липня

1015 – у боротьбі за київський престол убито князя Бориса, сина Володимира Великого, одного з перших руських святих.

25 липня

1814 – англійський винахідник Джордж Стефенсон провів перше випробування паровоза.

1983 – у Радянському Союзі закінчено будівництво газопроводу Уренгой – Помари – Ужгород завдовжки 4451 кілометр.

Померли: 1657 – Богдан Хмельницький, гетьман України; 1934 – Нестор Махно, український анархіст, керівник повстанських загонів;

26 липня

Народилися: 1856 – Джордж Бернард Шоу, англійський драматург, лауреат Нобелівської премії (1925); 1931 – Іван Дзюба, український письменник, критик.

1808 – помер Артемій Ведель, український композитор, хоровий диригент, співак, автор 29 церковних концертів. 1799 року був заарештований російським урядом, оголошений божевільним і утримувався в божевільні Кирилівського монастиря.

27 липня

1919 – в Англії відбувся випробувальний політ першого у світі пасажирського літака.

28 липня

День хрещення Київської Русі – України

1867 – з Америки англійський дослідник Томас Герріот уперше завіз до Європи картоплю.

1834 – відкриття Київського університету.

Померли: 1741 – Антоніо Вівальді, італійський композитор і скрипаль; 1750 – Йоганн Себастьян Бах, німецький композитор.

29 липня

1776 – останнього українського кошового отамана Петра Калнишевського заслали на Соловецькі острови, де він провів в ув'язненні 25 років.

30 липня

1793 – у Канаді почалося будівництво Йорка (тепер Торонто).

1863 – до Київського цензурного комітету міністр внутрішніх справ Російської імперії Петро Валувєв надіслав таємний циркуляр проти української мови й українських видань, відомий як Валувєвський циркуляр.

1920 – створено Українську військову організацію під проводом Є. Коновальця.

31 липня

1919 – у Німеччині ухвалено Веймарську конституцію. Німеччина стала республікою.

Народився: 1914 – Луї де Фюнес, французький кіноактор/

Померли: 1886 – Ференц Ліст, угорський композитор, піаніст, диригент; 1944 – Антуан де Сент-Екзюпері, французький письменник та льотчик (загинув під час виконання бойового завдання як пілот розвідального літака).

1 серпня

1914 – Німеччина оголосила війну Росії

1923 – Раднарком УРСР прийняв декрет про початок українізації

1926 – у Буенос-Айресі (Аргентина) засноване українське товариство «Просвіта»

1944 – почалося Варшавське повстання проти фашистських окуупантів, організоване підпільною Армією Крайовою, підпорядкованою лондонському уряду Польщі в еміграції.

Народився: 1819 – Герман Мелвілл, американський письменник.

Померли: 1680 – Іван Сірко, кошовий отаман Запорозької Січі й усього Війська Запорозького Низового; 1913 – Леся Українка; 1961 – Борис Гмиря, український оперний і камерний співак.

2 серпня

1888 – народився Кость Буревій (Костянтин Сопляков), український письменник, поет, драматург і критик; есер, член Центральної Ради. Репресований і розстріляний після процесу проти «українських терористів-білогвардійців» у 1934 р.

1933 – відкрито Білморсько-Балтійський канал ім. Сталіна, що поєднав Біле море з Онезьким озером. Довжина каналу – 227 км, середня глибина – 5 метрів; встановлено 19 шлюзів. На будівництві постійно працювали 100 тисяч ув'язнених, переважно селян-одноосібників. Смертність сягала 700 людей щодня.

1934 – після смерті рейхспрезидента Пауля Гінденбурга Адольф Гітлер оголошений фюрером Німеччини, об'єднавши посади президента і рейхсканцлера.

3 серпня

1819 – народився Григорій Галаган, український і російський громадський діяч, українофіл, меценат, великий поміщик на Полтавщині й Чернігівщині. За його ініціативою відкрито колегію в Києві, гімназії і багато народних шкіл.

1914 – перші судна пройшли через Панамський канал.

1987 – помер Іван Миколайчук, український актор, сценарист, режиссер.

Як Москва вбивала українських митців. Розстріляне Відродження

5 липня, в Гарнізонному храмі Петра і Павла у Львові відбулося прощання з письменницею Вікторією Амеліною. Її та ще 12 осіб вбила ракета, яку росіяни випустили по піцерії у центрі Краматорська. Доля Вікторії Амеліної пов'язана з дитячим письменником Володимиром Вакуленком. Його загарбники розстріляли під час окупації Ізюма навесні 2022 року. За день до викрадення Вакуленко закопав свій щоденник під вишнею біля будинку у рідному селі Капітолівка. Батьки Володимира після вигнання окупантів передали щоденник Вікторії Амеліній. Разом з однодумцями вона підготувала до видання книгу Вакуленка «Я перетворююсь... Щоденник окупації. Вибрані вірші».

22 червня президент України Володимир Зеленський придбав щоденник загиблого письменника на відкритті Книжкового Арсеналу в Києві. Оксана Забужко захищала Вікторію Амеліну та Володимира Вакуленка до «Нового Розстріляного Відродження» — українських митців, вбитих Росією. Так само 90 років тому інтелектуальну еліту України знищував сталінський тоталітарний режим.

Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки нагадує, чому українських митців 1920-х — 1930-х рр. називають «Розстріляним Відродженням».

Що таке «Розстріляне Відродження»?

Генерація діячів культури 1920 — 1930-х років, які жили й творили в радянській Україні, називали «Червоним Ренесансом». Після того, як більшість представників цього покоління були фізично знищені радянським тоталітарним режимом, літературознавець з діаспори Юрій Лаврінко запропонував новий термін — «Розстріляне Відродження». Поштовхом до «Червоного Ренесансу» стала українізація 1920-х років. Не варто думати, що більшовицький режим проводив цю політику з любові до України та її культури. Українізація стала вимушеним кроком, поступково потужному українському спротиву, який тривав і після поразки Української революції 1917 — 1921 рр.

Культурне життя 1920-х тісно пов'язано з Харковом — тодішньою столицею радянської України, а його символом став будинок літераторів «Слово». Під одним дахом жив і працював майже весь «червоний ренесанс»: Лесь Курбас і Микола Куліш, Володимир Сосюра і Валер'ян Підмогильний, Майк Йогансен і Григорій Епік, Микола Хвильовий і Павло Тичина, Михайль Семенко і Михайло Ялович, Остап Вишня і Юрій Яновський і багато інших.

Як було знищено ціле покоління українських митців?

Хвиля масових репресій проти діячів культури розпочалася у травні 1933 року з арешту літератора Михайла Ялового. Нечекаючи арешту,

у власній квартирі № 9 в будинку «Слово» вкоротив собі віку автор відомого гасла «Геть від Москви!» Микола Хвильовий. Знищення інтелектуальної еліти відбувалося під час і після Голодомору 1932 — 1933 рр. Обидва процеси були складовими політики геноциду, яку здійснював радянський тоталітарний режим.

Апогеєм розправи над українськими митцями став 1937 рік. З 27 жовтня по 4 листопада — з метою «перевиконання плану» зі знищення «ворогів народу» до 20-ї річниці більшовицького перевороту — в урочищі Сандармох у Карелії кати НКВД розстріляли 1111 в'язнів етапу Соловечього табору особливого призначення. Понад 250 з них були представниками української інтелігенції. Знищивши митців, влада намагалася «вбити» і їхній творчий доробок. Книжки письменників і науковців вилучалися з бібліотек, довгі роки не видавалися, твори художників знищувалися.

Кому з українських митців вдалося вціліти?

Деяким діячам культури вдалося зберегти життя. Гуморист Остап Вишня провів у таборах ГУЛАГу майже 10 років і після звільнення повернувся до письменницької діяльності. Івану Багряному вдалося втекти з таборів і продовжити писати в еміграції. Але це поодинокі винятки.

Максиму Рильському, Павлу Тичині, Володимирі Сосурі вдалося уникнути таборів. Але платою

за це була відмова від власного художнього стилю та перевтілення в аполігетів політичного ладу, який знищив їхніх друзів і рідних. Втім вони намагалися використовувати своє становище для підтримки молодих митців.

Кремль знищував українських митців лише у 1930-х?

Злочини Росії проти української культури та її діячів не обмежуються 1930-ми. Композитор Микола Леонтович, автор найпопулярнішої у світі різдвяної мелодії «Щедрик» (Carol of the Bells) був убитий у власному домі агентом радянської спецслужби у 1921 році. Поет Василь Стус загинув від ненадання медичної допомоги у виправній колонії «Перм-6» уже в часи горбачовської Перебудови у 1985 році.

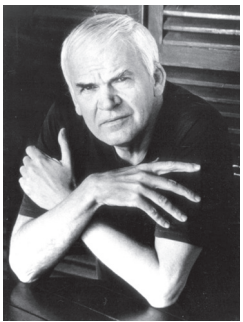
За заявами про «один народ» криється невизнання Москвою права українців на власну державність, ідентичність і культуру. І сучасний кремлівський режим намагається фізично усунути тих, хто не поділяє цю точку зору. Зокрема й українських митців, які самим своїм існуванням спростовують ту химерну картину світу, яку намалювали собі кремлівські верховоди та ідеологи «руського мира».

Джерело:
Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки
Сайт «Аргумент», 08.07.2023

Помер чесько-французький письменник Мілан Кундера

Французький письменник чеського походження Мілан Кундера помер 12 липня у Франції. Кундера народився 1929 року в чеському місті Брно. Закінчив школу та почав вивчати літературу та естетику на Факультеті Мистецтв Карлового Університету, але через два семестри розпочав навчання в Академії Кіно, де відвідував лекції з режисури та написання сценаріїв. В 1948 році майбутній письменник приєднався до комуністичної партії, яка на той період була головною в країні. В 1950 році він та ще один чеський письменник, Ян Трефулка, були виключені з партії за «антипартійну діяльність». Кундера також був виключений з університету.

Перша книга Кундери, збірка ліричних поем «Людина, Дикий сад», вийшла 1953 року, в ній автор ідеалізував комунізм. Але, за словами самого письменника, «зрілий період» його творчості почався в 1958 році, новелою «Я, похмурий бог», за нею послідували «Перший і Другий зошити безглузого кохання» і роман «Жарт».

Наприкінці 1960-х років Мілан Кундера був відомим поетом і новелістом, лауреатом державних премій. На зламі серпня та вересня 1968 танки фото радянських танків на вулицях Праги заповнили всі європейські ЗМІ. Це було придушення ліберальної «Празької весни», Саме в цій атмосфері Мілан Кундера вирушив в Париж для просування свого першого роману, який одразу ж став бестселером, а самого автора, завдяки досить таки саркастичній риторичі його книжки, на Заході сприймали ледь як не дисидента.

Після еміграції був позбавлений громадянства тодішньої Чехословаччини.

У 1982 році письменник закінчив роботу над одним із своїх найвідоміших романів — «Нестерпна легкість буття». У 1988 році за цим романом Філіп Кауфман зняв фільм і Кундера став всесвітньо відомим.

У 2019 році, через 40 років, Мілан Кундера відновив чеське громадянство.

У Києві оцифрували Софійський Собор

Лазерне сканування архітектурних пам'яток забезпечує детальний опис поверхонь з точністю до міліметрів.

Повідомляє Національний заповідник «Софія Київська».

«Від початку повномасштабної війни над унікальною національною святинєю — Софійським собором — тяжіє щоденна загроза пошкодження або знищення. Оцифрування собору є запорукою його збереження перед лицем короткострокових та довгострокових викликів. У наш час лазерне сканування архітектурних пам'яток стрімко розвинулося і забезпечує детальний опис поверхонь з точністю до міліметрів».

У грудні 2022 року було здійснено сканування київського Софійського собору за підтримки Європейської асоціації архітекторів кафедральних соборів.

Для проекту використовувався наземний лазерний сканер RIEGL VZ-400 з приєднаною каліброваною камерою Sony.

Українська команда SKEIRON діджиталізувала екстер'єр та інтер'єр собору у понад 800 позиціях сканування всього за один тиждень.

Хмари точок і фотографії можуть бути використані для створення детальних 2D планів або 3D моделей.

Ці дані убезпечать знання про культурну спадщину, дадуть нові можливості для її дослідження, контролю та збереження.

Посуха змусила гунів стати жорстокими грабіжниками і піти на Рим

Вчені Кембриджського Університету зробили припущення, що набіги гунів на міста Римської імперії були спровоковані посухою. Їжі не було, тому гунів були вимушені залишити заняття землеробством та скотарством.

Екстремальні посухи 430 — 450-х років н.е. негативно впливали на життя племен у придунайських прикордонних провінціях східної Римської імперії. Тому гунів були змушені вживати заходів для виживання, ставши «жорстокими грабіжниками».

Науковці виявили це реконструювавши гідроклімат по річних кільцях дерев та завдяки археологічним та історичним свідченням.

Згідно з дослідженням стверджується, найбільш руйнівні гунські набіги 447, 451 і 452 років н.е. збігаються з посухою у Карпатському басейні. На думку вчених, основною метою гунів під час нападів на міста була худоба та їжа, а не золото.

В Іспанії знайшли поховання, що змінює уявлення про ставлення до жінок

Знайдена археологами могила, розташована неподалік від Севільї, належала жінці з високим соціальним статусом. Це відкриття вразило вчених, які раніше вважали, що іберійське суспільство того часу було патріархальним.

Спочатку дослідники вважали, що багате поховання, яке датується приблизно 2850 роком до нашої ери, належало молодій людині віком від 17 до 25 років. Однак новий метод досліджень встановив, що останки належали жінці.

У гробниці знайшли бивні зі слонової кістки, шкаралупу страусиних яєць і кінджал із гірського кристалю, що свідчить про високий соціальний статус покійної. Це також підтверджується одиночним похованням, що відрізняється від типових могил того періоду.

Американець знайшов величезний скарб часів Громадянської війни

Житель американського штату Кентуккі випадково знайшов на кукурудзяному полі цей скарб. Він включає близько 700 золотих монет США, датованих між 1840 і 1863 роками, та кілька срібних монет. Золоті монети по 1 долару, 10 і 20 доларів. Найрідкіснішою є золота монета Liberty 1863-P номіналом 20 доларів США. Лише одна така може коштувати шестизначну суму на аукціоні, а у знайденому скарбі таких було аж 18.

Скарб може чимало розповісти про історію Америки в надзвичайно бурхливий період. Враховуючи період часу та розташування в Кентуккі, яке на той час було нейтральним, цілком можливо, що скарб був захований напередодні рейду конфедерата Джона Ханта Моргана з червня по липень 1863 року. Ходять чутки, що багато заможних жителів Кентуккі закопали величезні суми грошей, щоб запобігти їх крадіжці Конфедерацією Південних штатів.

Враховуючи, що скарб монет є федеральною валютою, він може бути результатом угод жителя Кентуккі з федеральним урядом. Багато американців, які постраждали від громадянської війни, набули досвіду приховування товарів і цінностей.

У Мексиці під церквою виявили таємний лабіринт

Археологи виявили в штаті Оахака, що на півдні Мексики, таємний лабіринт під церквою на місці археологічної пам'ятки культури сапотеків під назвою Мітла

Стародавні сапотекі створили ці будівлі понад 1000 років тому. Їх використовували як релігійний храм, відомий як Любаа, — місце відпочинку. Декілька гробниць, виявлених археологами, імовірно, є частинами підземної мережі, розташованої на 5 — 8 метрів під землею.

Археологи змогли створити повну карту того, що є під землею. На ній зараз розташована церква, побудована після прибуття місіонерів. Вівтар споруди приховує вхід до підземної мережі.

Записи домініканського історика Франсіска де Бургоа за 1674 рік описують підземний храм на місці, де зараз стоїть церква. Також там описано чотири розгалужені і з'єднані між собою камери та численні печери й алеї глибоко під землею.

«Тепер, здається, це місце відпочинку знову знайдено. Сапотекі твердо вірили в підземний світ, поклонялися багатьом богам і наголошували на ритуалах, зокрема, коли хтось помирав», ідеться в повідомленні. Цей храм використовували до кінця XV сторіччя.

Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник
Михайла КоцюбинськогоМихайло Жук – фотолітописець
сім'ї Коцюбинських

Близький друг родини Коцюбинських Михайло Іванович Жук, який 6 семестрів (1900 – 1904 рр.) здобував освіту в Краківській академії мистецтв, на 20 років став чернігівцем. Уперше з'явився він у будинку Коцюбинських на Сіверянській вулиці разом з матір'ю Параскевою Микитівною. Енергійна балакуча жінка дещо контрастувала зі своїм сином. «Жук був тихим, ввічливим, простим і милим у поведженні», згадувала через багато літ Ірина Михайлівна Коцюбинська.

«Молодий чоловік з кучерявим білявим волоссям. Високе чоло, м'який вираз обличчя. Скромний сірий костюм...» Це дитячі враження від першої зустрічі родини Коцюбинських з майбутнім постійним учасником «літературних понеділків», членом ради товариства «Просвіта», ілюстратором творів багатьох українських літературів (як і своїх власних). Михайло Жук був чудовим портретистом, поетом, прозаїком, а також грав на скрипці. Захоплювався він і фотоспробою. Знімки, зроблені талановитим аматором, могли конкурувати з професійними, адже вирізнялися гарною композицією і технікою виконання. Чимало пам'ятних фото з родинних альбомів Коцюбинських і негативів на склі

зроблених Жуком, досі мають непоганий фізичний стан.

Четверо дітей Михайла Коцюбинського відразу знайшли в особі Михайла Жука товариша по різних кумедних витівках. Вони любили гратися з Михайлом Івановичем, співали жартівливі пісеньки («Ой, летів жук, жук...») та ін. Майже щодня Жук бував у Коцюбинських, малював квіти з їхнього саду, фотографував українські типи з ярмарку, М. М. Коцюбинського в саду (одного у фесці), на веранді зі студентами, дітей у садку.

Світлина Михайла і Віри Коцюбинських з дітьми у вітальні зроблена 1906 року. «Юрко розкрив рота і так був сфотографований», згадувала його сестра Ірина.

У вітальні на тлі роля зроблено поясний знімок родини письменника. На ролях лежать альбоми. З правого боку видно скляні двері в передпокій. Діти сидять на канапці. Зліва – Ірина і з зачесаним догори пишним руським волоссям, яке підняте круглим гребенем, справа – Оксана з білим бантом у темному волосі. Між дівчатами сидить Юрій, обійнявши сукні і Михайло Михайлович у темному піджаку, світлій сорочці з краваткою в білу крапку.

На спомин
про Федора Кравчука

Чи не кожен відвідувач, якому доводилося бувати у літературній експозиції нашого музею, наприкінці огляду звертає особливу увагу на живописний триптих, присвячений М. Коцюбинському та його садибі. Його автор виразними засобами живопису майстерно вибудував своєрідний місток між минулим і сьогоденням, між епохою письменника і сучасністю.

Автором триптиху є знаний у Чернігові живописець, член Національної спілки художників України Федір Федорович Кравчук. Цього літа йому виповнилося 67 років.

Народився Ф. Кравчук 30 червня 1953 року у с. Лугове Калінінградської області РФ у родині військовослужбовця. Ще з дитинства захоплювався малюванням. Мистецьку освіту здобував спочатку у Чебоксарському художньому училищі, а потому у 1979 році завершив навчання на художньо-графічному факультеті Ленінградського педагогічного інституту імені О.Герцена.

З 1981 року Федір Кравчук жив та працював у Чернігові. Був активним учасником обласних та всеукраїнських виставок. Основні жанри, в яких працював художник – портрет, пейзаж, натюрморт; техніка – олія, рідше – акварель. Кравчук – талановитий педагог. Працював у школах міста учителем

образотворчого мистецтва, викладачем в художній школі, педуніверситеті.

Федір Федорович активно співпрацював з музеєм-заповідником М. Коцюбинського у Чернігові, створюючи для постійних експозицій копії художніх робіт з фондів закладу. У 2008 році Федора Кравчука відзначено Обласною літературно-мистецькою премією ім. М. Коцюбинського за цикл живописних портретів діячів культури і портрет М. Коцюбинського.

24 серпня 2010 року художник помер у с. Невкля на Городнянщині, де й похований. Та його твори донині нагадують нам про неабиякий мистецький талант свого самобутнього творця.

Журнал
«Сіверянський літопис»

Вийшов №2 за 2023 рік Чернігівського історико-краєзнавчого журналу «Сіверянський літопис». Його вже понад 25 років редагує відомий журналіст, історик Сергій Павленко. Зміст номера за рубриками такий.

У глиб віків

Кіорсак В. Русько-Скандинавські історичні зв'язки як чинник розвитку колективних уявлень про Схід у середньовічних ісландських джерелах.

Матушек О. Українська політична еліта в літературному дискурсі представників Київської митрополії XVII століття.

Історія міст і сіл

Шакула В. Зміни в асортименті продукції Переяславського хлібозаводу та її реалізація в 90-х рр. XX ст. – перших десятиліттях XXI ст.

Церковна старовина

Ганшин О. Перевірка гіпотези щодо тотожності храму літописного монастиря Святого Симеона та споруди Кирилівської церкви Києва на підставі аналізу відомостей із пом'яників і артефактів сфрагістики.

Федчук О. Неоунія на Волині у 1930-х рр.

Розвідки

Білоус В. З історії українських досліджень Океанії: мореплавець Василь Хромченко (I пол. XIX ст.).

Шара Л. Місцевий «самородок» Кузьма Потапович Ходот (1841–1912).

Левицька Н. Кобзарі в кубанських пананках (кінець XVIII – 30-ті роки XX ст.).

Бойда А. Основні юридичні процеси щодо посмертної реабілітації В.І. Порайка в 1954 – 1957 рр.

Літературознавчі студії

Шуміло С. Оповідання про Миколу Святошу в Києво-Печерському патерику: досвід герменевтичного аналізу.

Петрушко Л. Емоційний світ Києво-Печерського патерика крізь призму цитат та алюзій християнської літератури.

Гончаренко А. «Чужий» текст у Києво-Печерському патерику.

Петренко-Цеунова О. Мілітарний дискурс у Києво-Печерському патерику.

Дослідницькі нотатки

Махонін О. Генеза філософсько-антропологічного дискурсу проблеми повсякдення.

Рожкова Л., Кузьменко Н. Остарбайтери з України в умовах «надзвичайного повсякдення» (на матеріалах мемуарних джерел).

Ніколаєць Ю. Інформаційно-комунікаційний простір України в умовах російсько-української війни (2014 – 2023).

Рецензії. Огляди. Анотації

Павленко С. Номенклатурне буття у спогадах очевидця-літописця (Половець В. М., «Спогади», Чернігів, «Десна», 2021).

Некрологи

Пам'яті Петра Володимировича Пирого (1956 – 2022).

Журнал можна прочитати в бібліотеках. Електронна версія за адресою: siver-litopis.cn.ua

Повідомляє Національний архітектурно-історичний заповідник
«Чернігів стародавній»3D-моделі для віртуальних екскурсій:
оцифровують архітектурні пам'ятки

Віртуальні 3D-моделі Антонієвих печер, Іллінської церкви та Єлецького монастиря: у Чернігові оцифровують архітектурні пам'ятки. За словами виконавця обов'язків генерального директора Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній» Андрія Лісового, гроші на це дав швейцарський фонд ALIPH Foundation.

«Це Антонієві печери, Іллінська Церква, Дитинець, Полкова канцелярія, Успенський собор Єлецького монастиря. Наступна робота буде і по скануванню Борисоглібського і Спаського соборів, Колегіуму, П'ятицької церкви і Катерининської церкви.»

За допомогою лазерного сканера спеціалісти можуть зробити знімки цього об'єкту до найдрібніших деталей.

Іллінська церква. Розповідає спеціаліст компанії з оцифрування архітектурних пам'яток Федір Ільків:

«Це технологія лазерного сканування. Він бере віддалі, так можна сказати, точки й робить таку хмару точок, яка приймає форму даної споруди. Місія оператора лазерного сканера – обрати місце, з якого буде прилад сканувати, та обрати точність з якою він буде сканувати. І там обрати чи це буде сканування, чи сканування з фотографіями.»

Знімки будівлі будуть кольорові, додав Ільків. Сканування одного історичного об'єкта займає від декількох годин до цілого дня, в залежності від розмірів пам'ятки. Отримані віртуальні 3D-моделі можна використовувати для різних цілей. «Це можна і креслення реставрації проводити й VR-тури, ще модельки створювати, і навіть в комп'ютерних іграх їх можна використовувати.»

Антонієві печери. Тут для своєї роботи спеціалісти використовують маркери для сканування. «За допомогою неї об'єднується фотографія і лазерне сканування. Тобто за допомогою лазерного сканування отримується чітка геометрія, а за допомогою фотогеометрії – структура. В максимально реалістичному стані виходить 3D-модель», розповів Федір Ільків.

Як каже Андрій Лісовий, пам'ятки сканують для того аби зберегти їх для наступних поколінь. «Завдання полягає не тільки в тім, щоб передати в спадок наступним поколінням, а й в тому, щоб оцифрувати і дати можливість всім людям на нашій планеті відвідати віртуально нашу пам'ятку, побачити її красу.»

За словами Лісового, оцифрування всіх пам'яток може зайняти близько місяця. Далі всі відзняті матеріали будуть збережені на сервері компанії, яка надасть до них доступ.

Договір про співробітництво з
Національним університетом
«Чернігівська політехніка»

Укладено договір про співробітництво між Національним заповідником «Чернігів стародавній» та Національним університетом «Чернігівська політехніка». Головна мета – налагодження і підтримання конструктивного співробітництва у сфері науково-дослідної та науково-практичної діяльності.

В історії співпраці двох установ – видання каталогу «Чернігівське узороччя: краса, що зникає» у 2017 році. В оригінальній ілюстрованій книзі автори пропонують цікаву екскурсію старовинними вулицями Чернігова, на яких збереглися зразки дерев'яної архітектури кінця XIX – початку XX ст., прикрашені дерев'яним різьбленням.

Щойно укладена угода передбачає, зокрема, проведення спільних науково-практичних та науково-методичних заходів: науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, тренінгів, акцій та інших заходів за узгодженими темами, що становлять спільний інтерес. Планується видання монографій, підручників, навчально-методичних посібників, наукових видань. Намічено спільна участь в міжнародних академічних програмах, виконання дослідницької роботи в рамках міжнародних грантів, а також участь у науково-технічних і науково-дослідних проектах міжнародного та регіонального рівнів.

Батурин — гетьманська столиця

Артіль «Перше Травня»

В кожний історичний період сприйняття інвалідності було різним. Не винятком став час після Другої світової війни, коли радянська влада офіційно стверджувала: «В СРСР інвалідів нема». Та це була відкрита брехня з ідеологічних міркувань, тому люди з фізичними вадами практично залишалися за межами суспільства.

Незважаючи на опір радянської системи, люди з обмеженими можливостями боролися за свої права. В цей час в Україні були приклади більш толерантного ставлення до таких громадян, коли намагалися їх працевлаштувати, не ізолюючи та не позбавляючи нормального життя. Розкриємо це на прикладі життя артілі інвалідів міста Батурин у середині ХХ ст.

Після звільнення Батурина від нацистських загарбників вже у вересні 1943 р., розпочалася його відбудова. За статистичними даними, опублікованими в Батуринській районній газеті «Сталінський шлях» (головний редактор Севастьян Іванович Джигір), у червні 1944 р. по Батуринському райвідділу соцзабезпечення було зареєстровано 249 інвалідів. Того ж року в Батурині було створено артіль інвалідів «Перше Травня». Першим її керівником став Іван Пінчук, який був людиною із обмеженими можливостями. Тоді були працевлаштовані 6 осіб персоналу. Артіль розміщувалася у конфіскованому радянською владою дерев'яному будинку місцевого поміщика Богдана. Зараз на цій території знаходиться садба центру відпочинку «Вітрила Маклая» по вулиці Кооперативній. Батуринським сільським головою тоді був Юхим Іванович Корсун (1944 – 1947). Саме йому і доводилося вирішувати низку побутових проблем жителів, зокрема, і артілі. Першими робочими місцями батуринської артілі стали ідальня та буфет.

В травні 1946 року колектив складався вже з 14 осіб. У 1948 р. артіль очолив Янкель Рухман, теж людина з інвалідністю. Його зусиллями вже у 1950 р. при цій організації було відкрито фотостудію, майстерню з ремонту швейних та друкарських машинок, патефонів, велосипедів та годинників. А в 1952 р. артілью було відкрито кіоск для продажу власної продукції. Там торгували соняшниковою олією, продаючи її по 30 крб. за літр. Також відкрили кравецький, швейцький, крохмальний та лозоплетільний цехи. В подальші роки було відкрито перукарню (перукарем працював Іван Дробязко) та невелику хлібопекарню,

завідував якою Степан Гуржій. Районна газета «Сталінський шлях» часто висвітлювала події, пов'язані з діяльністю цієї артілі.

В 1954 р. в артілі змінився керівник, ним став інвалід дитинства Леонід Шкляр. З цього часу в районній газеті почали розміщувати світлини фотографа артілі Миколи Івановича Кузьменка. В 1957 р. на шпальтах районної газети було опубліковано оголошення про надання нових послуг для населення: «Батуринська артіль інвалідів «Перше Травня» приймає замовлення на виготовлення з свого матеріалу: верхнього зимового і літнього дитячого одягу, спецодягу, плаття для жінок та дітей, ковдри ватні, головні убори. Замовлення приймаються у кравецькій майстерні. Артіль також приймає замовлення для коптіння в різноманітному асортименті».

З кожним роком артіль розширювала перелік своїх послуг, а люди отримували робочі місця.

Члени артілі, окрім виконання своїх обов'язків на робочих місцях, брали активну участь і в громадському житті Батурина. Так кравчиня Фаїна Меєрівна Гольдман (1907р. н.) не раз обиралася членом народного суду Батуринського району.

Звичайно, у колективі артілі ставалися і неприємності. Так, 7 січня 1948 р. за приховані 31 пачку цигарок, 6 літрів горілки, 4 кг рулету і продаж цих товарів за комерційними цінами була притягнута до кримінальної відповідальності буфетниця І. П. Буранова.

Після ліквідації Батуринського району в грудні 1960 р. артіль «Перше Травня» припинила свою діяльність. Її співробітники почали працевлаштовуватися до інших установ. Так в прибудові до приміщення сільської ради відкрили фотостудію, де працював фронтвик Леонід Нецадімов. У новозбудованому приміщенні будинку побуту, сучасна назва – вул. В. Ющенка, відкрили цехи по ремонту взуття, шиттю одягу, ремонту годинників.

Радянська влада не приділяла належну увагу людям з обмеженими можливостями, в свою чергу, батуринська місцева влада намагалася вирішувати цю соціальну проблему, яка особливо гостро постала після Другої світової війни. А вже багатьом нашим громадянам довелося змінити свої попередні професії, опановуючи нові.

Наталія ДРОБЯЗКО

Батурин на старих світлинах

Сьогодні старі фотографії стали предметом колекціонування і окремого дослідження. Безмовні, вони здатні «розповісти» про минуле більше, ніж ми можемо собі уявити. Заповідник «Гетьманська столиця» має чималу фотокolleкцію, яка почала формуватися з 1975 року. Серед

коминів. На парадному фасаді хати добре видно призьбу, за нею – двір з господарською будівлею (хлів або клуня). Обійстя огорожене лозяною лісою, ворота – дерев'яні.

Ця фотографія ще цікаватим, що зафіксувала мас чималу фотокolleкцію, яка почала формуватися з 1975 року. Серед

берег. Перенесення храму тривало 3 роки. У 1781 р. його освятили на новому місці на честь Святого апостола і євангеліста Іоана Богослова. У 1828 – 1830 рр. при церкві Іоана Богослова були збудовані дерев'яна дзвіниця і огорожа. Якщо уважно придивитись до світлини, то на лінії

Батурин, 1898 р.

зібраних світлин є унікальні знімки, які варті уваги громадськості та істориків.

У 2007 році зібрання заповідника поповнилося світлинами кінця XIX ст. Говоримо про це з впевненістю, адже рукою майстра на чорно-білій фотографії чітко виведено дату – «1898 рік». Світлина зроблена в Батурині, з високого лівого берега Сейму. Внизу, біля підніжжя гори на передньому плані у фокус об'єктива потрапили батуринські двори кінця XIX ст. Їх основою були житлові будівлі – вибілені хати під солом'яними дахами. Одна з хат, ближче до лівого нижнього краю світлини, вирізняється своїм розміром. Вірогідно, у ній мешкало дві родини: на цей висновок настановує наявність двох

рідко виходить з берегів, і побачити такого масштабу можна тепер тільки на світлинах. Власне, можливо, і для того часу розлив був вражаючим, чим і привабив автора знімку.

Весняні повені на Сеймі були потужними і завдавали неабияких незручностей мешканцям правобережних передмість Батурина – Матіївки і Городищечка. Особливо проблематичним було здійснення християнських треб, адже церкви знаходилися лише на лівому березі Батурина. У відповідь на звернення місцевих мешканців, Кирило Розумовський, який щойно придбав Кочубеївщину, розпорядився перенести дерев'яну домову церкву Кочубеїв на правий

горизонту ближче до правого боку світлини проглядається згадувана церква. Побачити її сьогодні можна лише на знімках. У 1930-х рр. радянська влада вчинила з нею, як і з багатьма іншими православними святинями: церкву розібрали руками місцевих партійних активістів. Обабіч церкви на фото можна розгледіти біленькі хати жителів Матіївки.

Таким чином, фотографія – це мить історії.

Тетяна КУДЛАЙ

Автори публікацій – наукові співробітники Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця».

Повідомляє Національний заповідник «Гетьманська столиця»

В гостях – Грегор Розумовський

«Гетьманська столиця» мала честь зустрічати Грегора Розумовського, нащадка Гетьмана. Історія через унікальні експонати: Ікону Божої Матері з немовлям кінця XVIII ст., яку Андрій Розумовський на початку XIX ст. передав до Воскресенської церкви-усипальниці гетьмана і яка стала надбанням заповідника, каталог «Андрій Розумовський. Історія життя сина гетьмана України через експонати з колекцій культурних інституцій світу», який ми створили, співпрацюючи з іноземними колегами. Все це було темою діалогу з істориками заповідника.

Важливою для кожного українця є позиція Грегора Розумовського: «Я завітав до України після більше ніж року жорстокої, завойовницької війни, розпочатої росією проти нашої славної держави. Одразу я відвідав батьківщину своїх пращурів – історичне місто Батурин, яке близько 300 років було значимим для моєї

родини і досі залишається важливим для мене. Це – символ мужньої української боротьби проти ворогів. Тут я відчуваю наймогірне піднесення! Слава Україні – Героям Слава!» – записав нащадок Гетьмана у книзі відгуків

Дітям – про народні традиції

До свята Івана Купала для вихованців історичного гуртка заповідника було організовано інтерактивне заняття, до якого доєднався фольклорний гурт «Диво» з Конотопщини. Під час заняття діти послушали історію про дівочий головний убір та охоче взяли участь у майстер класі з плетіння вінків.

Враженнями поділилася гостя Наталія Любіва. «Ми вдячні вам за запрошення, я вже давно мріяла привезти дітей до Батурина та показати їм це історичне місце. Багато побачили, відвідали гетьманський Палац, послушали цікаву презентацію та із великим задоволенням плели купальські вінки та співали».

Цікавий і корисний путівник

У 2004 році заповідник «Гетьманська столиця» розробив та вперше надрукував Путівник по Батурині, який мав назву «Дивосвіт історії і природи Батурина». Це було найперше наше видання, реалізація ідеї створення друкованої продукції, яка б допомагала туристам під час відвідування міста. У подальшому видання витримало три редакції, але з іншими назвами, остання була в 2008 році.

Після закінчення реставрації Батуринських пам'яток вийшов і оновлений Путівник у 2014 році. Видання користується популярністю, адже на його сторінках вміщено коротку історію гетьманської столиці Батурина, інформацію про кожен об'єкт заповідника, понад 100 кольорових фотографій, ілюстрацій та поради туристам, які допомагають зробити подорож до Батурина легкою та комфортною.

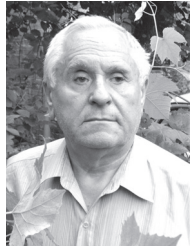
Книгу можна придбати в касах заповідника або інтернет-магазині <https://baturin-capital.gov.ua/shop>

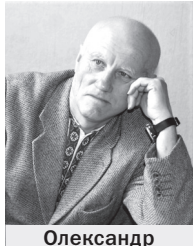
Премія імені Сергія Ілліча Богдана

Чернігівські обласні газети «Світ-інфо» і літературно-мистецька – «Струна» (засновник і редактор Петро Антоненко) та Чернігівський Культурно-мистецький центр «Інтермеццо» заснували щорічну обласну літературно-мистецьку та історико-краєзнавчу премію імені Сергія Ілліча Богдана (1933 – 2016), Почесного громадянина Чернігова, Заслуженого лікаря України, багаторазового депутата обласної і міської рад, поета, прозаїка, відомого громадського діяча. Премія заснована за погодженням з родиною С. Богдана і присуджується щороку, у червні, до дня його народження.

Визначено лауреатів премії імені С. Богдана 2023 року. Називаємо їх.

Сергій Богдан

Олександр Олійник

Сергій Горобець

Колектив Національного заповідника «Гетьманська столиця»

Активісти ГО «Спілка жінок Менщини». В центрі Вікторія Неруш

Олександр Олійник, Чернігів, поет, журналіст – за творчі здобутки, літературнознавчі публікації останніх років у зазначених газетах, а також роботу по збереженню літературної спадщини Чернігівщини. Олександр Олійник кілька десятків років вів на обласному радіо щомісячний літературний журнал «Сонячні кларнети», що був справжньою панорамою літературного життя Чернігівщини.

Сергій Горобець, Чернігів, кандидат історичних наук, співробітник Українського інституту національної пам'яті – за серію публікацій останніх років у газеті «Світ-інфо», присвячених історії Чернігівщини у ХХ столітті.

Колектив науковців Національного заповідника «Гетьманська столиця» (Батурин) – за подвижницьку роботу по збереженню нашої національної пам'яті, зокрема, за спільний з газетою «Світ-інфо» просвітницький проєкт «Батурин – Гетьманська столиця», за яким протягом 2016 – 2023 років у газеті надруковано близько 300 публікацій науковців заповідника.

Вікторія Неруш, заступниця голови Громадської організації «Спілка жінок Менщини» – за реалізацію двох цікавих краєзнавчих проєктів, виконуваних під керівництвом В. Неруш. З червня до серпня 2022 року команда «Спілки жінок Менщини» втілювала проєкт «Настільна гра «Менські говірки». Проєкт ставив

за мету залучення різних вікових груп до пошуку, збору та запису діалектів Менщини – для розробки та виготовлення настільної гри. Командою здійснено пошук та запис мови місцевих жителів – носіїв діалектів, архаїзмів. До збору могли долучитися всі охочі жителі громади, вихідці з Менщини, краєзнавці. Однією з цільових груп проєкту стали внутрішньо переміщені особи. Цього року колектив реалізує проєкт «Очі Менщини», який полягає у фотозйомці чудових зразків деревної різьби над вікнами в Менському регіоні.

У засновників премії було багато гідних номінантів: письменники, митці, історики, краєзнавці. Нині, з відомих причин, акцент зроблено саме на нашу історію.

Каплиця

на «Дорозі життя»

25 березня 2022 року жителі села Анисів, що знаходиться в передмісті Чернігова і де проживає автор цих рядків, запам'ятали цей день як один із найтрагічніших. Саме цього дня був великий обстріл села, під час якого загинули мирні жителі. Перший обстріл Анисова був 9 березня, також протягом 19, 20 та 21 березня ворожа авіація завдала ударів по Анисову. І в ці дні загинули мирні жителі...

На початку березня вороги захопили сусідні села: Лукашівку, Количівку, Іванівку, Слободу та Буди і звідти вели вогонь по Анисову, де знаходилися наші воїни. Оскільки траса з Чернігова на Київ була захоплена супростатами, то люди з обласного центру виїздили польовою дорогою через Анисів, яку згодом наречуть «Дорогою життя». Сам особисто в ці дні бачив тисячі автомобілів, які везли людей в безпечніші місця України.

Саме в ці дні в Анисові зазнав поранення відомий журналіст Андрій Цапленко, який приїхав робити репортаж про «Дорогу життя». Попав також в Анисові під обстріл і міський голова Івано-Франківська Руслан Марцінків, який віз гуманітарну допомогу в Чернігів.

25 березня 2022 року ворожі дрони засікли техніку ЗСУ в Анисові. Через деякий час почався мінометний обстріл, що тривав близько однієї години. Снаряди літали за декілька метрів від житлових будинків. У людей здригалися серця, думали, що розпочався Страшний суд. Коли ворогам вдалося влучити в нашу бойову машину піхоти (БМП), пролунав дуже гучний вибух, і люди подумали, що вже немає будинків.

Жителі Анисова сприяли нашим військовим всім, чим могли: готували їсти, давали харчі, теплі речі, тютюн. Анисівські чоловіки, які в різні роки працювали водіями та механізаторами, допомагали ремонтувати військову техніку. На мою думку, вони зробили важливий внесок в оборону рідного села від російських хижаків.

Після визволення Анисова від облоги, за сприяння міського голови Івано-Франківська Руслана Марцінків на «Дорозі життя», на місці підірваної БМП, збудовано каплицю Православної церкви України як символ нескореності села.

Під час відкриття каплиці 1 червня 2022 року, коли виконувався Державний Гімн України, присутні побачили в небі лелеку – птаха, священного для українців. І в цьому є щось символічне, обнадійливе...

Олександр МОЛИБОГА

Зустріч у Батурині

просвітницькому проєкту Заповідника і «Світ-інфо» – «Батурин – гетьманська столиця». Звісно, про Батурин газета писала й раніше. Але ось уже 7 років триває цей проєкт, за яким у кожному номері виходить сторінка про Батурин, кілька публікацій. А всього за цей час у майже 170-ти номерах вийшло близько 300 публікацій науковців Заповідника. Це обопільно корисна справа: для науковців – додаткова можливість

публікування, для газети – цікаві матеріали. Матеріали про Батурин друкуються і в газеті «Струна».

На зустрічі я зачитав рішення про присудження щойно встановленої газетою і Культурно-мистецьким центром «Інтермеццо» обласної літературно-мистецької і історико-краєзнавчої премії імені Сергія Ілліча Богдана, Почесного громадянина Чернігова, Заслуженого лікаря України, літератора, громадського

діяча. Одним з лауреатів 2023 року став колектив Заповідника, якраз за цей проєкт «Батурин – Гетьманська столиця». Я вручив колективу цю відзнаку. Також подарував бібліотеці Заповідника і міській бібліотеці книги, газети, карти України.

Другою частиною зустрічі стало представлення моєї нової книги прози і поезії «Вечірнє танго», що цього року вийшла в Чернігові у видавництві «Десна». Прочитав ряд прозових і поетичних творів з книги, а також виконав під гітару кілька власних бардівських пісень, тексти яких теж у книзі.

Того ж дня зробив чималий фоторепортаж про Батурин, який одразу розмістив на своїй сторінці у Фейсбуці.

Щиро дякую моїм давнім і добрим друзям із Заповідника за організацію цієї зустрічі. Це, насамперед, директорка Заповідника Наталя Реброва, її заступниця з наукової роботи Любов Кіяшко, наукові співробітниця – Наталя Сердюк, яка готувала і вела захід, та Оксана Ломко, що вела фотозйомку (це якраз її фото). Спасибі, Батурин!

Петро АНТОНЕНКО

Видатний пасічник Петро Прокопович

Петро Іванович Прокопович народився 10 липня 1775 року в селі Митченки поблизу Батурини в сім'ї дворянина-священника козацького роду. Навчався у Києво-Могилянській Академії. Після навчання служив у Переяславському кінно-сгерському полку. З військової служби звільнився 1798 року в ранзі підпоручника.

Після відставки почав займатися бджільництвом на пасіці меншого брата Степана, і до 1803 року вже мав 580 вуликів.

Прокопович мав велику бібліотеку, передплачував спеціальну літературу про бджіл з-за кордону, вивчав біологію бджіл, життя бджолиної сім'ї.

У 1814 році Прокопович винайшов знаменитий розбірний рамковий вулик. Застосування рамки дало змогу бджолярам вільно оглядати бджолину сім'ю,

запобігати хворобам бджіл. Завдяки вуликові Прокоповича пасічники стали забирати мед без обкурювання бджіл димом, яке завдавало шкоди бджолам, призводило до їх загибелі. Нині рамковим вуликом українського

бджоляра послугуються мільйони пасічників світу.

Ще один винахід Прокоповича – дерев'яна перегородка з отворами, через які проходять тільки робочі бджоли, що дає можливість отримувати чистий мед у рамках.

Петро АНТОНЕНКО

3 історії церков Чернігова

День хрещення Київської Русі-України – державна пам'ятна дата в Україні на честь хрещення Русі, що відзначається щорічно 28 липня – у день пам'яті святого рівноапостольного князя Володимира.

Державне свято встановлено в Україні в рамках святкування 1020-річчя хрещення Київської Русі згідно з Указом Президента України від 25 липня 2008 року № 668/2008 «Про День хрещення Київської Русі – України».

Долучившись до відзначення пам'ятної дати, Державний архів Чернігівської області презентує на вебсайті в розділі «Документальні виставки онлайн» (далі – «Тематичні виставки») фотодокументальні виставки: «Перлини давньоруської архітектури», «Храми землі Чернігівської», «Хрещення Київської Русі: чернігівські храми свідчать», «Собор Різдва Богородиці».

Це ілюстрації, розміщені на сторінках книги протоієрея Петра Смирнова (рос.) «День в Чернігіві» 1896 р..

Взагалі Держархів області є невичерпним джерелом вивчення історії храмів м. Чернігова та Чернігівщини, оскільки зберігає у своїх фондах метричні книги, сповідні розписи, клірові відомості інші документи до 1917 року, документи радянської доби, а також незалежної України, які відтворюють трагічні сторінки з історії православної церкви на Чернігівщині та її тернистий шлях, що призвів

Загальний вид Чернігова (ліворуч – Троїцько-Іллінський монастир, посередині – Селецький монастир, праворуч – Катерининська церква).

Кафедральні собори на Валу (праворуч – Спасо-Преображенський собор, в центрі – Борисоглібський собор).

Рака з мощами Святителя Феофанія у Борисоглібському соборі.

Спасо-Преображенський собор

до відокремлення Української православної церкви від московської патріархії.

Стануть у нагоді користувачам й друковані джерела із зазначеної вище тематики, які зберігаються у науково-довідковій бібліотеці архіву. З усіма історичними джерелами можна ознайомитися у читальних залах архіву й за необхідності зробити їх копії. Також дослідники мають змогу в режимі онлайн ознайомитися з цифровими копіями описів фондів, які тим чи іншим чином пов'язані з історією хрещення Київської Русі-України взагалі та історією храмів Чернігівщини зокрема.

Всі контакти розміщені на вебсайті архіву за посиланням <https://cn.archives.gov.ua/contacts.php>.

Раїса ВОРОБЕЙ,
директорка Державного архіву
Чернігівської області

Йдуть жнива

Цьогоріч перші комбайни на Чернігівщині вийшли в поле 11 липня – на тиждень раніше, ніж минулого року.

Розпочали жнива із збирання озимого ріпаку. Рівень урожайності сягає 30 ц/га. Загалом до збирання, за попередніми даними, передбачено 49 тис. га ріпаку та 207,5 тис. га ранніх зернових і зернобобових культур, із них:

пшениці озимої та ярої – 164,6 тис. га; ячменю озимого та ярого – 14,9 тис.; жита – 9,4 тис.; вівса – 13,0 тис.; гороху – 5,6 тис.

Діти, які втратили під час війни одного з батьків, на відпочинку у французькому Реймсі

Днями 15 дітей Чернігова, віком від 13 до 15 років, вирушили до французького міста Реймс. На дітей, які внаслідок російсько-української війни втратили одного з батьків, протягом двох тижнів чекає реабілітація та відпочинок. Поїздка організована у межах партнерства між Черніговом та Реймсом, яке було підписано у травні цього року.

– Чернігів надзвичайно вдячний нашому місту-побратиму і особисто пану меру Реймса Арно Робіне за запрошення та організацію цієї поїздки, – говорить начальниця відділу міжнародних відносин та інвестицій Наталія Хольченкова.

Юні мешканці міста протягом двох тижнів проживатимуть у французьких сім'ях. Для них розробили цікаву програму перебування, яка буде насичена майстер-класами, спілкуванням з однолітками, екскурсіями до визначних історичних та культурних місць, аквапарку, планетарію.

Швейцарія оснастила лікарню прикордонної Семенівки сучасними ліжками

Лікарняний фонд Семенівської міської лікарні поповнився пів сотнею багатофункціональних медичних ліжок з Швейцарської конфедерації. Як повідомив голова прикордонної Семенівської громади Сергій Деденко, отримана допомога від благодійників дасть можливість замінити майже всі ліжка на сучасні медичні.

«Велика подяка нашій землячці Аллі Швейглер, яка багато років проживає в Швейцарії, Михаелу Грешу та ордену Мальтійської Швейцарії, фундації Aide&Assistance, Рейден, братам Андрію і Сергію Жафяровим, ГО «СЯЙВО СІВЕРЩИНИ», Ірині Березинець та Новгород-Сіверській РВА!», подякував Сергій Деденко.

Як шахраї ошукують людей

До поліції звернувся 32-річний мешканець Чернігова, який повідомив, що в месенджері «Телеграм» йому написав знайомий. Чоловік попросив терміново позичити гроші. Потерпілий погодився і одразу перерахував йому 15000 гривень. Пізніше чоловік дізнався, що акаунт товариша зламали невідомі. Зрозумівши, що його ошукали, чернігівець звернувся до поліції.

Поліція наполегливо рекомендує громадянам перевіряти інформацію з проханнями про допомогу, яка може надходити з невідомих номерів, або ж в особисті повідомлення з акаунтів ваших знайомих. Найперше, що варто зробити, це перетелефонувати другу. За номером, який ви точно знаєте, а не за тим, що вказаний на сторінці в соцмережах. Бо якщо шахрай зламав сторінку, то міг змінити номер телефону в профілях соцмереж.

Також варто написати спільним друзям у соцмережах і спитати їх, чи не отримували вони подібних повідомлень від друга. Шахраї, як правило, одночасно роблять розсилку на всіх підписників зламаної сторінки.

Якщо вам надходять підозрілі дзвінки чи повідомлення від невідомих осіб, телефонуйте «102».

Чи надійний відремонтований міст через Десну біля Чернігова?

Біля міста-героя 5 липня відкрили легендарний міст через Десну. Відновити сполучення мостом, бодай і тимчасовим, було непросто – цьому на заваді стали і війна, і блекаути, і погода, і навіть білоруська крига.

Керівник компанії-підрядника Autostrada Максим Шкіль повідомив, що міст візьме на себе основний потік транспорту між Черніговом та Києвом, розвантажуватиме міст у Шестовиці та дорогу Р-69 Київ-Вишгород-Десна-Чернігів. Також нарешті поверне можливість чернігівцям та гостям міста виїжджати з київської траси прямо в центр міста, а не кружляти околицями.

Відновлення споруди, яка була практично знищена у березні 2022 року, тривало майже рік.

«Для нашої команди це був рік надскладних задач, унікальних інженерних рішень, боротьби зі стихією і грандіозної роботи», зауважив Шкіль.

Розповідаємо, як це було.

Осінь 2022

Перш, ніж розпочати будівництво, потрібно було підняти з води 400-тонні уламки металевих прольотів старого моста, які опинилися на дні через вибухи. Це було дуже непросте завдання, але інженери підрядника його вирішили.

На 11-ти метровій глибині лежала не тільки 400-тонна конструкція старого моста, а й залишки інших мостів, які будувалися на цьому місці з XIX сторіччя. Щоб влаштувати тут нові опори і збудувати тимчасовий міст, перш за все, потрібно було повністю розчистити дно.

Будівельні роботи

«І це була справді титанічна робота, в якій задіяли величезну кількість техніки та працівників. Ми залучили піротехніків, які підірвали затоплені балки. Також сюди приєдналася група водолазів, які на 11-метровій глибині розрізали конструкцію на шматки. Винайшли спеціальний тягловий пристрій, що стягував

до берега ті уламки, які не могли подужати крани та інша техніка», додає Шкіль.

Зима 2022 – 2023

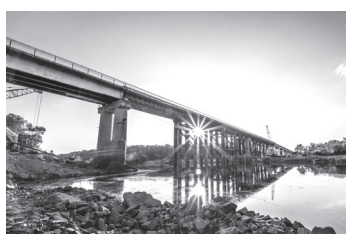
Найбільша повільність на Десні за останні 129 років теж неабияк ускладнювала процес будівництва. Вода затопила всю територію будівництва, підходить до мосту. Працювали лише з плавзасобів. Але й цього Десні було мало.

Ріка продовжувала показувати свій характер. Тричі з півночі йшли уламки криги. Шалена течія несла все, що тільки можна, – пісок, мул, коріння дерев. Усе це осідало на затопленому мосту.

«Місцями рівень замуленості сягав 7 метрів. Але і цю проблему ми вирішили – розмили земснарядом», коментує керівник.

Весна 2023

Повільність з новою силою. Однак водолази різали балки на дні вручну, незважаючи на холод, течію та практично нульову

видимість під водою (не більше 30 см).

Працівники розчистили дно та приступили до влаштування останніх опор.

Літо 2023

Закінчено влаштування всіх опор, балок та плит. Змонтовано бар'єрне та перильне огородження. Нанесена розмітка. Запущений рух.

Важливо, щовсі випробування, передбачені чинними нормативними документами, відбулися успішно. Його фактично випробували під час будівництва власною технікою, зокрема кранами, вага яких набагато більша за випробувальні навантаження, кажуть в Autostrada.

Скільки слугуватиме цей міст?

Працюватиме міст біля Чернігова тимчасово. Адже Autostrada паралельно зводить тут новий 628-метровий, який вже наступного року стане новою візитівкою міста. Таких мостів в Україні ще ніхто не будував. Це цілий комплекс із залізобетонної монолітної та металеві конструкції на 4 смуги руху, який включатиме і транспортні розв'язки, і підземні переходи, і велодоріжки, і проїзди для маломобільних груп населення тощо.

Після завершення нового мосту тимчасовий демонтується.

Цілодобово на будівництві мосту на Десні працює понад 800 людей та більше 200 одиниць техніки

«Час Чернігівський»,
06.07.2023

Літо 2022

Проектний інститут «Автострада» за рекордно короткий термін розробив проєкт реконструкції моста. Паралельно мостобудівельники почали здійснювати демонтаж зруйнованої конструкції.

2022 рік – так виглядав міст після атаки росіян

Повідомляє Служба безпеки України

Повідомлено про підозру колишнім співробітникам ДСНС, які добровільно перейшли на бік ворога

Кіберфахівці Управління СБУ в Чернігівській області встановили факти добровільної співпраці з ворогом колишніх співробітників Державної служби з надзвичайних ситуацій Луганщини.

За даними розслідування, зрадниками стали підполковник та капітан служби цивільного захисту ГУ ДСНС України у Луганській області.

Встановлено, що після повномасштабного вторгнення РФ на територію України, службові особи, погодившись на пропозиції окупаційної адміністрації держави-агресора, перейшли на

бік ворога та прийняли присягу.

Перебуваючи на «посадах», зловмисники виконували вказівки окупантів, проводили агітаційну роботу та закликали місцеве населення до підтримки загарбників.

На підставі зібраних доказів колаборантам повідомлено про підозру за ч. 7 ст. 111-1 (добровільна участь громадянина України в незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях, створених на тимчасово окупованій території) Кримінального кодексу України.

Наразі зрадники перебувають на тимчасово окупованій території сходу України. Співробітники Служби безпеки вживають комплексні заходи для притягнення їх до відповідальності.

Викриття злочинної діяльності ворожих поплічників здійснювали співробітники СБУ у Чернігівській області у взаємодії із слідчими Державного бюро розслідувань за процесуального керівництва Чернігівської обласної прокуратури.

На здобуття Обласної літературно-мистецької премії ім. Михайла Коцюбинського

Засідання комісії з присудження Обласної літературно-мистецької премії ім. М. Коцюбинського за 2023 рік, головної творчої відзначки Чернігівщини, відбулося 8 червня. Комісія розглянула подання, які надійшли їй протягом березня – травня, провела обговорення кандидатур і ухвалила рішення про вихід ряду претендентів у другий тур конкурсу. У серпні комісія визначить лауреатів року. А зараз іде громадське обговорення кандидатур. У попередньому номері газети ми познайомилися з деякими претендентами на премію. Продовжимо знайомство.

Проза
Валерій Демченко – прозаїк і журналіст, громадський діяч (Київ). Висунутий ГО «Товариство «Чернігівське земляцтво» за книгу «Не хапайте Бога за бороду» (2021).

Заслужений журналіст України, лауреат Всеукраїнської літературної премії імені Остапа Вишні, постійний автор і член редакційної ради земляцького часопису «Отчий поріг».

Народився 16 червня 1940 року на Луганщині. Після закінчення у 1962 році Українського інституту інженерів водного господарства на тривалий час пов'язав свою долю з Чернігівщиною. Друкуватися в наших обласних газетах. Нині мешкає в Києві. Його жанрова палітра: статті, нариси, есе, гуморески, фейлетони, памфлети. Автор кількох книг сатири і гумору, численних публікацій в періодичці. В номінованій книжці «Не хапайте Бога за бороду» автор подає своє бачення суспільно-політичних та морально-етичних проблем сучасності.

Валентина Михайленко – письменниця, селище Короп).

Людмила Корженко – письменниця, краєзнавиця (Ніжин). Висунута Чернігівською обласною організацією НСПУ за книгу «Скарб під знаком Риби» (2022).

Народилася 13 липня 1953 року в селищі Короп на Чернігівщині. Закінчила бібліотечний факультет Київського державного інституту культури імені О. Корнійчука. Працювала в центральній районній бібліотеці в рідному селищі, директором районної організації «Коропське радіомовлення», кореспондентом газети «Коропщина».

Член Національних спілок краєзнавців, журналістів, письменників. Лауреат і дипломант ряду літературних конкурсів. Авторка 23 книг поезії, прози, краєзнавства. «Скарб під знаком риби» – нова книга письменниці. Це повість для дітей. Її приязно зустріла читачська аудиторія як в Україні, так і в Польщі.

Народознавство
Іван Кірюшко – краєзнавець (с. Черниш). Висунутий Чернігівською обласною організацією Національної спілки краєзнавців за книги «Черниш. Книга 1» (2018) та «Черниш. Книга 2. І хрестиком, і доріжкою» (2023).

Після закінчення Седнівської середньої школи та служби у Збройних Силах, навчався у Дніпропетровській середній спеціальній школі міліції та в Академії МВС. Протягом 1975 – 2005 рр. служив у системі МВС. Член Національної спілки краєзнавців України. Йому належить понад 50 публікацій у пресі, співавтор ряду краєзнавчих книжок. Номінуються дві

ілюстровані книги з історії рідного села автора – Черниш.

Тетяна Салдецька – артистка, провідна мейстр сцени Чернігівського обласного молодіжного театру (Чернігів). Висунута трудовим колективом театру за головну роль у виставі «Кассандра» за творами Л. Українки.

Першу книгу видала в 2017 році, збірку оповідань «Парадокси життя». Книга «Темні спіралі смарагдового Круга» видана у 2022 році, про малу батьківщину авторки – село Козари, знищеного внаслідок фашистської каральної операції 11 березня 1943 року.

Декоративне та образотворче мистецтво
Андрій Черниш – художник, член Національної спілки художників України (Чернігів). Висунутий Чернігівською обласною організацією НСХУ за цикл робіт «Співи Полісся».

Музичне мистецтво
Марина Гончаренко – народна артистка України, викладачка-методистка фахового музичного коледжу ім. Л. Ревуцького (Чернігів). Висунута колективом Чернігівського фахового музичного коледжу ім. Л. Ревуцького за особистий внесок у розвиток та популяризацію музичного мистецтва Чернігівщини та України.

Народилася у 1967 р. в Чернігові. Закінчила Чернігівське музичне училище ім. Л. Ревуцького,

Харківський інститут мистецтв. Лауреатка пісенних конкурсів, авторка пісень. Виступала з гастроями в ряді країн, зокрема Німеччині, Франції, Польщі.

Театральне мистецтво

Одна із засновниць театру. Народилася на Чернігівщині. В 1982 році закінчила Дніпропетровське Державне театральне училище. З цього ж року в театрі. Зіграла багато ролей. Зокрема, у виставах «Чайка» та «Іванов» за Чеховим, «Політ над гніздом зозул» за романом Кізі, «Поминальна молитва» за Шолом Алейхемом.

Юрій Мукич – артист драми, провідний мейстер сцени, генеральний директор, художній керівник Ніжинського академічного українського драматичного театру ім. М. Коцюбинського (Ніжин). Заслужений працівник культури України. Висунутий художньо-технічною радою театру за значний внесок у розвиток театрального мистецтва.

За час роботи на сцені театру, з 2000 року, зіграв десятки ролей. Зокрема, у виставах за творами Шекспіра, Гюго, Гоголя, Кропивницького, Старицького, Лесі Українки.

Чернігівський обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм

«Сіверські клейноди»: нова програма

Академічний ансамбль пісні і танцю «Сіверські клейноди» філармонійного центру (в.о. художнього керівника та головний балетмейстер Андрій Лоевцев) 5 липня презентував концертну програму «На Івана Купала».

Шанувальники української культури мали змогу насолодитися народними танцями, співом та інструментальною музикою, які є традиційними для Чернігово-Сіверщини та інших регіонів України.

Квартет «Костянтин Іоненко & Electric Element»

Колектив виступив у філармонійному центрі 8 липня і презентував програму авторської музики. Цей джазовий колектив здобув визнання як в Україні, так і за її межами, завдяки своїм творам.

Програму виступу сформували як відомі композиції, що зробили ім'я колективу, так і зовсім нові, ще навіть безіменні твори, над якими артисти працювали до недавнього часу. Костянтин Іоненко підкреслив цей факт та висловив свою вдячність Збройним Силам України за можливість творити вільно та дарувати музику своїм слухачам.

Склад квартету порадував своїм професіоналізмом. У ньому виступали Борис Могилевський на саксофоні та ЕWI (електронний вітрогенератор), Олександр Малишев на клавішних, сам Костянтин Іоненко на басу та Артур Фролов на ударних. За чудовий суботній настрій, що подарували музиканти, меломани віддячили їм відсутністю вільних місць у дворічці філармонійного центру та щедрими оплесками.

Книга «Вечірнє танго» – в «Інтермеццо»

Нова книга прози і поезії редактора нашої газети Петра Антоненка, представлення якої пройшло в ряді бібліотек і Музеї М. Коцюбинського, є в продажу в Чернігівському культурно-мистецькому центрі «Інтермеццо» (вул. Шевченка, 9).

Корисні поради

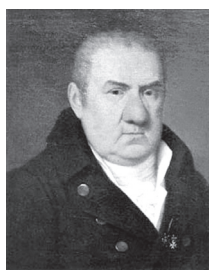
- Склянки, скляний посуд будуть чистими і прозорими, якщо вимити їх в холодній солоній воді.
- Простий спосіб видалити накип у чайнику, каструлі: прокип'ятіть тут воду з очищеними шкірками картоплі.
- Ножі краще заточаться, якщо перед цим опустити їх на пів години в солону воду.
- Інколи на чашках зостається наліт від чаю. Його легко видалити, протерши чашку содою.

Наша газета – на сайті в Інтернеті

Вже кілька років існує в Інтернеті сайт нашої газети «Світ-інфо». На цьому ж сайті розміщуються і всі номери нашого дочірнього видання – обласної літературно-мистецької газети «Струна». На сайті є всі номери обох газет за всі роки їх видання: «Світ-інфо» – за понад 11 років, «Струна» – за понад два роки. Всі публікації й ілюстрації можете легко скопіювати.

Адреса сайту: <http://svit11.wordpress.com>.

Джакомо Кваренгі та Чернігівщина

Всесвітньо відомий італійський архітектор доби класицизму, художник, відомий зодчий Джакомо Кваренгі (1744 – 1817) – автор численних споруд різного призначення, побудованих у багатьох країнах Європи (в Англії, Австрії, Італії, Латвії (садиба Межотне) та ін.). У Україні також у знаного майстра є теж доволі потужний наробок: 16 споруд у різних кутках країни, від палаців до церков, дзвіниць, триумфальних брам та ін., більшість з яких – 9., на той час були на території Чернігівщини.

Серед них:

Новгород-Сіверська триумфальна брама, 1786 – 1787рр.;

Спасо-Преображенський собор у місті Новгород-Сіверський, 1791 – 1796 рр. (на фото);

палац графа О. А. Безбородька в с. Стольне, 1782 р., не зберігся;

Андріївська церква в с. Стольне, 1782 р.;

палац-садиба графа Завадовського

в с. Ляличі (тоді – Чернігівська губернія, нині - Брянщина), 1794 – 1795 рр.;

церква Св. Катерини в с. Ляличі, (тоді – Чернігівська губернія, нині - Брянщина), 1793 – 1795 рр.;

палац-садиба Судієнків у с. Очкіне (тоді – Чернігівська губернія, нині Сумська область), к. XVIII ст., не зберігся;

палац Миклашевського в с. Понурівка (тоді – Чернігівська губернія, нині - Брянщина), к. XVIII ст., не зберігся.

З його авторством пов'язують проекти споруд Домницького монастиря, побудованих за сприяння графа І. А. Кушельова-Безбородька. Серед яких: собор Різдва Богородиці, трапезна церква Св. Параскеви П'ятниці, надбрамна двооярусна дзвіниця, келії та огорожа, 1800 – 1806 рр.

Портал «Чернігівщина туристична»

Чернігівський культурно-мистецький центр «Інтермеццо»
14000, м. Чернігів, вул. Шевченка, 9, тел (063) 236-18-03 <http://intermezzo.org.ua>. e-mail: kmc.intermezzo@gmail.com ICQ: 605-110-856
Послуги: в продажу книги, музика, мистецтво, сувеніри, канцтовари, а також туризм, екскурсії, проведення презентацій, прес-конференцій, творчі зустрічі, кава, зручності.
Чернігівська міська організація Суспільної служби Світового конгресу українців
Види послуг: соціальний патронаж, видавничо діяльність, сприяння вихованню дітей, відродженню духовних і національних традицій. Вул. Шевченка, 9. Тел. (063) 236-18-03.

Газета виходить за сприяння Товариства Української Мови (США) і Міжнародної Фундації імені Івана Багряного (голова ТУМ і Фундації – професор Віра Боднарук, скарбник Фундації – Олексій Коновал).